

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLIV | NÚM. 2249
2,90€ | 30 OCTUBRE 2022

Agustí Codinach

Acompanyar amb esperança

La malaltia, la mort i el dol requereixen
espais i temps d'elaboració

P 3, 8-14 i 22-23

P 27-29

Olot: fàbrica de sants

ràdio estel

El matí a Ràdio Estel

amb Mercè Raga i Pol Marsà
Cada dia de 8 h a 14 h

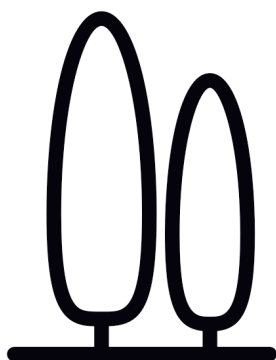
www.radioestel.cat

SEGUEIX-NOS

Download on the
App Store

BAIXA A
Google Play

Morir amb esperança

La diada de Tots Sants dispara l'afluència als cementiris de Catalunya per visitar els nostres difunts. Malgrat els intents de desestacionalitzar aquest pic de visites, les empreses de serveis funeraris reconeixen que encara hi ha molt terreny per recórrer. Segons Cementiris de Barcelona, l'any passat prop de 75 mil persones van complir amb aquesta tradició de recordar els que ja no hi són. Aquestes xifres no van arribar als nivells del 2019, abans de la pandèmia, quan es van superar els 85 mil visitants.

En conversa amb responsables d'una important empresa del sector funerari, la direcció d'aquest setmanari compartia la preocupació pel descens d'assistents a les exèquies, sobretot quan es tracta de persones grans que encara avui eviten aglomeracions que puguin exposar-les a situacions amb risc de contagi. La mort continua sent un tema tabú en la nostra societat. No se'n parla i pocs són els que s'atreveixen a tractar-ho amb normalitat.

Tenir la creença que amb la mort no s'acaba tot clarament pot ajudar a afrontar-la. Ara bé, creients i no creients pateixen l'absència d'un ésser

estimat. En aquest número de *Catalunya Cristiana* la periodista Carme Escales ens escriu sobre el final de la vida i també del dol, dues cares d'una mateixa moneda. Ho fa amb testimonis de professionals que expliquen les conseqüències de l'elevat patiment viscut a causa d'una mort. Moltes persones perden la fe davant la mort d'un fill, mentre que, a d'altres persones, aquests contextos traumàtics els permeten descobrir l'amor de Déu.

Parlem de la mort i de la vida amb un ampli reportatge que també aborda les necessitats que tenen les persones malaltes, des de les dimensions física, familiar, social, psicològica, emocional i espiritual. Hi ha molta feina a fer també des de l'àmbit pastoral en paròquies i escoles. En aquest exemplar comptem amb la visió d'un responsable religiós del Tanatori de Sabadell que ens parla de la centralitat de Déu en el misteri de mort i resurrecció. És bo recordar com la fe cristiana ens ajuda a morir en pau. El filòsof i teòleg Francesc Torralba també ens escriu sobre el dol des del ferm convenciment que «després de l'hora fosca, ve la lluminosa».

Contingut

03

Editorial

05

La setmana

06

Opinió

08

En primer pla

15

Vida eclesial

24

Educació i Família

27

Reportatge

30

Carta dominical

32

Bíblia

34

Litúrgia

36

Espai lectors

38

Cultura

46

Agenda

47

Des del carrer

La Custòdia vol mostrar els seus tresors al món

PÀGINA 18-20

40

El cicle d'orgue a la catedral
de Barcelona arriba a la 33ena edició

Lliurament dels premis Crítica «Serra d'Or» 2022

PÀGINA 38-39

Francesc viatja a Bahrain

PÀGINA 21

47 Eduard Ibáñez, adjunt al representant
personal del copríncep episcopal d'Andorra

La setmana en tuits

DAVID CUESTA
@DR_ANGELICO

Estudiant de Filosofia de la URL
25 anys de la mort del pare Colomer. Se sap que algú ha estat un gran mestre quan tots els deixebles te'n parlen bé i et recomanen la seva obra. Un treballador incansable

YVONNE GRILEY
@YVONNEGRILEY

Filòloga i exdirectora general d'Afers Religiosos
Ha estat un veritable honor prestar servei a les extraordinàries iniciatives de les comunitats religioses i entitats vinculades que, en col·laboració i diàleg, transformen i forgen la societat que som. El meu sincer agraïment a tot l'univers que ho fa possible

ENRIC GOMÀ
@ENRICGOMA

Escriptor
Si els abusos sexuals de Benítez són «els primers abusos sexuals detectats a l'entorn de l'Església», els d'una escola pública són «abusos sexuals detectats a l'entorn de la Generalitat»?

XISKYA VALLADARES
@XISKYA

Religiosa Puresa de Maria
Tamara Falcó, marquesa de Griñón, ha estat la pregonera del Domund. En un acte a la Col·legiata de Sant Isidre de Madrid, ha compartit el seu testimoni de conversió, ha agraït l'entrega dels missioners i ha animat tothom a cercar la seva «Calcuta»

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
@JGPADROS

Doctor en Teologia Sacramentària
Ahir pel centre de Barcelona, entre el formigueig de turistes, alguns em saludaven: *hello father; good morning father...* altres amb un somriure o moviment amb el cap. Segur que vaig ser l'únic capellà que van veure en tot el matí

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Cruïlla informativa

Els nostres informatius tenen en el programa *Estel migdia*, de dilluns a divendres de 14 a 15 hores, l'espai central i la cruïlla de notícies, anàlisi i entrevistes d'actualitat. Presentat per Diana Silva i amb el suport de tot l'equip, s'ofereix un ampli resum del que passa a Catalunya i arreu del món, des d'un estil dinàmic, directe i àgil en veus, música, seccions i altres moments d'aprofundiment. Un tema de portada presentat sovint amb rerefons ètic, els titulars, tot un desenvolupament de notícies i serveis, una entrevista i blocs d'esports i cultura variada configuren tota l'estructura d'aquesta completa hora informativa.

Un exemple d'entrevista és la realitzada el 17 d'octubre a Manel Esteller, director de l'Institut de Recerca contra la Leucèmia Josep Carreras. Va parlar d'una vacuna contra el càncer que podria existir abans del 2030. Esteller va explicar que «s'estudia des de fa anys per aplicar-la de manera personalitzada», seguint tècniques com les del Covid-19. «Les vacunes contra el càncer, però, són més terapèutiques que no pas preventives», va aclarir.

L'efemèride de la setmana

31 d'octubre del 1982: el papa sant Joan Pau II visita Espanya

Zoom

EDUARD BRUFAU

MCS Óscar García / Diòcesi de Salamanca

La catedral de Salamanca ha inaugurat l'exposició *The Mystery Man*, sobre el Sant Sudari de Torí. La peça principal és una impressionant reproducció hiperrealista del cos de l'home que apareix imprès en aquella tela, que coincideix amb la imatge més tradicional de Jesús de Natzaret. L'exposició visitarà ciutats d'arreu del món, entre elles Barcelona, Torí i Roma. A la fotografia, el bisbe de Salamanca, José Luis Retana, observant la imatge hiperrealista.

DES DEL MONESTIR

JAUME GABARRÓ
Monjo de Solius

Una multitud tan gran que ni es pot comptar

Em refereixo al nombre incalculable dels felços. Tots Sants! Felços de veritat, al cel, perquè pel que fa a la terra fins els més benaurats són pobres, passen fam, ploren, no figuren, sospiren per la justícia, comparteixen el sofriment dels altres, pateixen les conseqüències de ser honorats i sincers, lluiten incansablement per aconseguir la pau i, a sobre, no paren de ser perseguits. Però d'ells és el Regne del cel, do inefable que Déu els concedeix.

Avui fem memòria de tots aquells sants que no solament no estan a la llista dels reconeguts, sinó que potser no tenen cap altre mèrit que el d'haver-se acollit a la infinita misericòrdia de Déu. Gent de tota mena, com nosaltres, sense fer diferències ni de sexe, ni de

fortuna, ni d'edat, ni de salut, ni de color de la pell, ni de procedència, ni de cultura, ni de res. Ni dels pecats comesos, que poden ser menudalla, terrible mediocritat, o bé de gran calibre, globals. Pecadors a penes, angelets, o pecadors empedreïts de tota la vida. Per què se salven? Per l'amor immens de Déu. Perquè no s'han tancat a la crida d'aquest amor, sinó que s'hi han convertit.

Tothom pot entrar al cel perquè Jesucrist, als qui ha fet justos, també els glorifica. Ens atreu una esperança. Diu sant Bernat que venerar la memòria dels sants a ells no els aporta res, no necessiten la nostra lloança, en canvi a nosaltres sí que ens aprofita recordar-los. «Jo, ho confesso, sento com si un desig vehement m'abusés quan pen-

so en els sants», afirma l'abat de Claravall; sent l'anhel de fruir de la seva companyia tan cobejable, de reunir-nos i alegrar-nos amb ells. I no diguem si són familiars i amics ja traspassats que ens coneixen i ens desitgen. «Correm vers aquells que ens esperen!, anticipem-nos a ser com aquells amb els quals hem de conviure.»

En el camí de Jesucrist els sants són la nostra guia. N'hi ha que poden ser-nos amics personals —no en tens cap?—. I sens dubte tots ens ajuden amb la seva intercessió.

En el camí de Jesucrist els sants són la nostra guia

RAFAEL ALLEPUZ

Director de Càritas Diocesana de Lleida

CONTRAPUNT

El llast dels preus

El concepte d'inflació és un dels termes econòmics que millor i més ràpid entén la població. Quan els preus pugen, mentre els salaris, les prestacions i les ajudes socials no evolucionen de la mateixa manera, s'encenen totes les alarmes, sobretot entre la població més vulnerable, i més quan paral·lelament indicadors de caire macroeconòmic reflecteixen una bona salut de l'economia (PIB) i d'alguns sectors empresarials (beneficis).

Les seves conseqüències són molt tangibles per a milions de persones. A l'increment de preus dels habitatges (de venda i de lloguer) s'han afegit els dels preus de l'energia i de l'alimentació.

Els informes d'entitats socials (com els de Foessa) ja denunciaven que moltes famílies tenien serioses

dificultats a mantenir les seves llars a temperatures adequades (un llast per a famílies amb gent gran i amb infants) i a fer dietes alimentàries equilibrades (amb carn i peix). Quina serà la seva situació actual i en el futur més immediat? Les prestacions socials reduïen les situacions de pobresa en nivells inferiors respecte el conjunt europeu. A més, la Renda Garantida de Ciutadania i l'Ingrés Mínim Vital no arriben a la majoria de la població a la qual van destinades.

El Model d'Acció Social de Càritas ens convida a situar-nos en la posició de les persones més febles,

Hem de saber ser solidaris quan més costa ser-ho

un espai que no acostuma a ser el nostre. El bon samarità va tenir compassió i per aquest motiu va abraçar-se a la situació del més feble que necessitava el seu suport. Si volem ser coherents amb la nostra manera de pensar, hem d'actuar i predicar amb l'exemple. Hem de saber ser solidaris quan més costa ser-ho, hem de tenir clar cap on volem anar tant individualment com col·lectiva.

Ens trobem davant un repte important: ajudar i acompanyar qui més ho necessita. Destinar recursos de tota mena en favor de la satisfacció de les necessitats més bàsiques de tota persona, sense distinció, és ineludible. Denunciar i sensibilitzar sobre aquesta qüestió és obligat. Cal, però, més ambició i més decisió. En resum, cal més compromís individual i social.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Una guia per a la santedat

La setmana que ve celebrarem la Solemnitat de Tots Sants i la Commemoració de Tots els Fidels Difunts. Aquests dies l'Església ens recorda que, per als cristians, la mort no té la darrera paraula. Crist ha ressuscitat i ens ha promès que nosaltres també ressuscitem i estarem amb Ell. Aquesta és la nostra gran esperança.

Els sants han experimentat aquesta esperança, perquè han viscut plenament el missatge de l'Evangeli. Ells han posat en pràctica les benaurances que Jesús va predicar al Sermó de la Muntanya. Les benaurances són una guia per a la santedat. Són, com diu el papa Francesc, «el carnet de identitat dels cristians» (*Gaudete et exsultate* 63). Si volem arribar a ser sants, cal que posem per obra el missatge que contenen.

Jesús ens diu que serem feliços si som humils i pobres d'esperit. Els sants són aquells que se senten pobres i fràgils davant de Déu. És per això que són capaços d'acollir l'amor de Déu i donar-lo als altres. Només quan reconeguem la nostra fragilitat, Déu podrà entrar al nostre interior i transformar la nostra vida.

Les benaurances ens proposen un estil de vida basat en la misericòrdia. Els sants són aquells que no aparten la vista davant d'aquells que pateixen. Intenten alleujar el seu dolor o almenys acompanyar-los, especialment, els que la vida ha deixat a la vora del camí. Tant

de bo que poguéssim portar sempre a la pràctica l'exhortació que ens fa sant Pau: «Alegreu-vos amb els qui estan alegres, ploreu amb els qui ploren» (Rm 12,15).

Els sants són els que tenen un cor net, transparent. No són hipòcrites, no tenen una doble vida; no enganyen a ningú, sinó que es deixen mirar per Déu i s'abracen a Ell.

Jesús ens esperona a treballar per la pau i per la justícia, a respondre a la violència i a l'odi amb amor i a tractar de construir un món més humà i més fratern. Viure així només és possible si acollim la pau de Crist. Ell és la nostra pau i ens demana que siguem portadors de reconciliació allà on ens trobem.

Les benaurances ens mostren quina és la manera de viure de Jesús. Descriuen com és el seu cor i a quins valors donava més importància. Ell és pobre, humil, pacífic i misericordiós. Si tractem de viure com Jesús serem llum que il·lumini els nostres germans i sal que doni gust a la vida dels més necessitats. Siguem com els sants i tinguem els mateixos sentiments de Jesús (cf. Fl 2,5).

Benvolguts germans i germanes, Maria és la primera benaurada. Ella, com ningú més, va acollir al cor el missatge de Jesús i el va posar en pràctica. Demanem-li a ella, reina de tots els sants, que ens ajudi a seguir les empremtes de Jesús i a recórrer el camí de les benaurances.

El camí del bon morir

**El beneficiós caliu humà en l'acompanyament
a la mort i les paraules que alliberen del tabú**

Teràpia amb ninots PlayMobil en una sessió de dol a la seu de la Fundació Enriqueta Villavecchia.

BEGOÑA ELIZALDE
«Enfoquem la vida cap a l'hedonisme, sense deixar cabuda a la mort»

ANA BELÉN BAUTISTA
«Davant d'un infant caldria evitar mentir i respostes com ara "no ho sé"»

La mort conviu amb la vida, juntes fan camí. Però parlar de la mort s'esquiva socialment, també en la comunitat sanitària. Posem totes les dianes en la vida, en la cura de les malalties, en la superació dels obstacles. «Vivim en una societat molt bolcada al plaer, a la idea de ser feliç com una exigència. Enfoquem la vida cap a l'hedonisme, sense deixar cabuda a la mort», sentència Begoña Elizalde, psicòloga especialitzada en dol i pèrdua.

Sabem, no obstant això, que la vida és plena de petits i grans dols. «Les persones passem dols evolutius des que naixem. Quan ens treuen de la panxa de la mare, quan ens cauen les dents, deixem enrere etapes, convivint amb pèrdues. I n'hi ha que ja ens enfoquen cap a la mort. En la vellesa, algú que abans podia seure a la sorra de la platja i ara necessita una cadira; qui necessita un bastó o un caminador per avançar, això són dols molt grans, com la pèrdua d'òïda o de vista», exposa Elizalde. «I està bé donar un temps i contemplar un espai per fer-ne el dol. No passar-ho per alt, donar temps al comiat de les pèrdues de la vida», suggereix. Begoña Elizalde ha estat molts anys coordinadora del Grup de Dol del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya. Sap que ser conscients que morirem és

un exercici saludable. «Vivim en una mena de fal·làcia d'eternitat. Tampoc no hauríem de passar a l'altre extrem, sentir que no val la pena fer res perquè hem de morir, però no hem d'esperar a tenir 90 anys per començar a pensar en la mort.» Sobretot, perquè pot presentar-se a qualsevol edat.

Ana Belén Bautista és psicòloga de l'equip de la Fundació d'Oncologia Infantil Enriqueta Villavecchia, que té com a missió «aconseguir que els infants i joves malalts tinguin cobertes les necessitats en les dimensions física, familiar, social, psicològica, emocional i espiritual». La Fundació Villavecchia té la seu al pavelló de Santa Victòria del Recinte Modernista de l'Hospital de Sant Pau. Allà conversem amb Bautista de com hem arribat a fer tant de tabú d'allò que ens afecta o ens afectarà en algun moment, una actitud que no ens prepara per afrontar-ho millor quan arribi. «Hem de preparar societats més sensibles i acollidores, que puguin acompanyar la malaltia i la mort, i eliminar el tabú», expressa. «Cadascú s'impregna de la seva cultura, creences i experiència, que ens influeix a l'hora d'actuar davant de la malaltia i la mort. Però la tendència és que en la cerca de sensacions positives, hi hagi poc espai per

a tot allò que genera incomoditat i dificultat», lamenta Bautista. Conscient que treballa en un context de molt patiment, perquè «la mort d'un fill és de les coses més estressants que es poden viure com a pares», davant d'un infant caldria «evitar mentir i respostes com ara "no ho sé"». En l'equip multidisciplinari del qual forma part saben bé que quan es diagnostica una malaltia, el que sofreix no és el cos, sinó la persona, integralment, la part física, emocional i espiritual. «No tractem la malaltia, sinó una criatura que té la malaltia, i això es té molt clar en l'equip de cures pal·liatives pediàtriques», puntualitza. Pediatres, infermeres, psicòloga i treballadors socials fan un equip d'atenció a domicili, a l'hospital, i a la seu de la Fundació Villavecchia. També, a les escoles. «Allà cada cop hi ha més sensibilitat, però és sobretot quan hi ha hagut una pèrdua. Nosaltres treballam des del diagnòstic, especialment d'una malaltia molt limitant o amenaçadora», explica. Perquè, com diu, «la mort no és un moment. Els alumnes han de saber què li passa al company que no es troba bé o que falta molt a classe. Començar a treballar aquestes respostes fa que, quan arriba el tractament pal·liatiu, ja tinguem un treball fet». Per això, des de la Fundació Villavecchia s'orienta i assessora els equips docents i es fa intervenció a l'aula del nen malalt. «Una infermera i una psicòloga hi van per explicar els dispositius que porta el company malalt, com és millor relacionar-s'hi i com el poden ajudar», detalla. Saben que la mort mobilitza moltes emocions, per la qual cosa, el treball personal de cadascú importa. Des de la presència al costat del nen malalt, com ho viuen els germans, o la participació dels infants en els funerals.

El ritual necessari

«Els rituals ajuden a elaborar la pèrdua. Si no es deixa participar els infants, els estem privant d'una cosa que els pot anar bé, alhora que els estariem traspasant les pors d'adults.» En realitat, afirma l'especialista, «els nens ho normalitzen molt més del que podem imaginar».

L'Enric tenia 4 anys quan els pares el van portar a un funeral. Mentre la gent conversava en acabar la

cerimònia, ell va deixar anar la mà del seu pare per apropar-se al xofer del cotxe de difunts i preguntar-li: «Vostè, ara, per anar al cel, per on passarà?»

«Quan parlem de la mort amb els nens és convenient ser clars i evitar eufemismes i missatges ambigus. És recomanable l'ús de les paraules «mort» i «morir». De vegades, tractem de protegir-los pensant que els pot afectar o provocar un "trauma" o "depressió", conceptes que s'usen amb molta facilitat. Podem aprofitar qualsevol situació quotidiana, quan moren persones al nostre entorn, mascotes o altres pèrdues relacionades amb la naturalesa i el cicle de la vida», aconsella. «El nen tindrà un concepte madur quan entengui que la mort és universal, irreversible, provocada per una causa determinada i que implica el cessament de totes les funcions vitals.» Si es tracta del nen malalt, concreta, «crearem un ambient de seguretat i facilitarem diferents vies d'expressió. Per parlar de la mort amb els nens no hi ha un guió preestablert, és necessari apropar-s'hi des de l'autenticitat i connectar amb les seves necessitats. Un nen que pregunta espera respostes, però no cal donar res per fet, sinó explorar la raó de la seva qüestió i què el preocupa».

«La mort d'una persona només es viu una vegada, i hi ha gent que la vol passar de puntetes», afirma la Remei Capitan. Ella trobava a faltar més temps en els comiats, més preparació, més vivència de la mort com a element alliberador. Pensant en el bé que pot fer no passar per la mort de puntetes, parlar-ne, recrear-s'hi, com fan a països com Holanda, on es pot dedicar tota una setmana a acomiadar algú, va posar en marxa *Agraïments.cat*, un servei d'acompanyament a la preparació de celebracions, religioses o laiques, però profundes, on s'expressin i comparteixin els valors de la persona que marxa, vivències compartides amb ella i que això esdevingui acompanyament i agraïment a la vida. «Quan es pot parlar dels difunts, s'allibera moltíssim. La xarxa de gent, la possibilitat i sort de tenir una família al costat i amics, és la base d'un bon comiat. De vegades, la soledat fa més mal que la pròpia mort», diu. I recorda que abans «els mossens dels pobles

Missa al cementiri del Poble Nou, presidida pel bisbe Javier Vilanova, el dia de Tots Sants de l'any passat.

Agustí Codinach

REMEI CAPITAN
«Externalitzant la mort fora de casa, l'hem anat deshumanitzant»

MONTSERRAT ESQUERDA
«L'espiritualitat forma part de l'acompanyament a la mort i el morir»

coneixien els difunts, parlaven de la seva història i els veïns portaven el caldo, la sopa... Hem de saber retornar a allò, poder compartir un pa amb tomàquet i pernil, si és el que volia la persona que acomiadem».

La pandèmia ens va mostrar d'una manera massa cruel la necessitat de celebrar el comiat, de commemorar el record. Com ens recorda Capitan, «en les generacions passades, gent vestida de negre mostrava a tothom el seu temps dol, i les vetlles es podien fer a casa. Ara, externalitzant la mort fora de casa, l'hem anat deshumanitzant». Tampoc no ajuda que àvies i avis, aquells qui, per ordre natural, haurien de morir abans, ja no convisquin amb fills i nets a la mateixa casa. Però, per a ateu o creients, cristians o budistes, el ritual de la mort segueix tenint avui una funció cabdal.

Més enllà de les cures paliatives

Montserrat Esquerda és llicenciada en Medicina, Cirurgia i Psicologia. Dirigeix l'Institut Borja de Bioètica de la Universitat Ramon Llull i presideix la Comissió de Deontologia del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya. Al seu llibre *Hablar de la muerte para vivir y morir mejor* publicat per Alienta aquest any, ho diu ben clar: «La mort és social, no sols individual, i requereix una societat capaç d'incorporar-la. En el fons, la pregunta per la mort i el morir és la pregunta per la vida, pel seu sentit i significat, però també pel dolor i el sofriment.»

El llibre de Montserrat Esquerda està escrit per al públic general. Parla «d'aquesta mort que ha perdut les seves referències culturals i socials

Musée de Bruges

«La mort de la Verge», del pintor flamenc Hugo van der Goes, és l'obra central de l'exposició «Cara a cara amb la mort» que fins al 5 de febrer es podrà visitar a l'Hospital de Sant Joan de Bruges (Bèlgica).

per gestionar-la, i que fa augmentar la por i el sofriment davant d'ella. Ja no sentim les campanes tocant a mort, oblidem els rituals i enviem la mort fora de l'espai públic, a l'àmbit privat. És la mort "desculturitzada".

Esquerda no pressuposa que la fe sempre ajudi a viure millor la mort. «Molts creients també fugen com un coet quan senten la paraula "mort", per tant, queda encara una enorme feina a fer des de l'àmbit pastoral en parròquies, escoles i a tots nivells per parlar de la mort, i preparar-nos a viure-la més sanament, també des d'un punt vista cristià.» La metgesa també esmenta que moltes persones deixen de creure davant la mort d'un fill o en situacions d'elevat patiment, i altres descobreixen en aquests contextos l'amor de Déu. Mort, patiment i dol, diu, «són terreny sagrat», terra d'acompanyament que ens apropa al mateix misteri. Com deia el teòleg Paul Claudel, «Jesús no va venir a explicar el patiment, ni tampoc a erradicar-lo. Va venir a omplir-lo de la seva amorosa presència». I afegeix que «l'espiritualitat forma part de l'acompanyament a la mort i el morir, i la religió n'és una part, però no tota. Podem trobar persones no creients amb un molt bon treball espiritual fet respecte al final de vida. Tots som éssers amb dimensió espiritual, i en ella hi ha gent amb creences molt diverses».

Tenir la creença que amb la mort no s'acaba tot clarament pot ajudar a afrontar-la. Però, com diu la psicòloga Begoña Elizalde, en el dol «mai es pateix per si la persona és al cel o no, tothom pateix per l'absència». En canvi, és bo «recordar a la persona que està morint la misericòrdia divina, perquè Ell és misericordiós, no perquè tu t'ho mereixis. Perquè ell ho vol. En la creença cristiana, recordar-ho ajuda a poder morir en pau».

«No és possible conscienciar-se de la mort i no fer-ho de la vida, perquè va junt», diu Begoña Elizalde, i apunta cinc idees per morir amb més pau: *Perdonar*, poder morir pensant que has perdonat qualsevol qui t'ha ofès en la vida o t'ha abandonat; *Demanar perdó* per llunyà que sigui; *Donar gràcies*, a la vida mateixa o a persones concretes; *Dir t'estimo*, amb paraules o fent-ho sentir. I *Dir adeu*, de manera molt simplificada, fer sentir pot ser molt més fort que expressar. I tot això portar-ho com més al dia millor, perquè no sabem quan passarà. L'especialista en dol adverteix: «Ensenyem als nens a tenir bones maneres, a estudiar matemàtiques, però també els fa falta saber morir en pau. Ara bé, no podem ensenyar el que nosaltres no sabem, o no sabem com viure-ho.»

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

«La vivència de la pèrdua predisposa a desenvolupar la dimensió espiritual»

Anna de Quadras, coordinadora del Servei d'Acompanyament en el Dol i la Malaltia

CARME MUNTÉ MARGALEF

«Els cristians percebem la presència del Crist, que ens sosté en les situacions de vida en la creu»

Anna de Quadras, al claustre del Seminari Conciliar de Barcelona.

En una societat que es posa de perfil davant la mort, que veu el dol com un tràmit que cal enllestir ràpidament i la malaltia com un absurd, fan falta espais d'escolta, acompanyament i suport espiritual i afectiu. És el que ofereix el Servei d'Acompanyament en el Dol i la Malaltia (SADiM), impulsat des del Secretariat de Pastoral de la Salut de l'arquebisbat de Barcelona. Per Tots Sants es compleix el segon aniversari de la posada en marxa d'un servei que està ubicat a l'edifici del Seminari Conciliar de Barcelona i coordinat per Anna de Quadras. Més informació: sadim.esglesia.barcelona.

La dimensió espiritual és l'aportació pròpia del SADiM?

Fonamentalment, al SADiM acompanyem des d'una perspectiva espiritual al les persones que viuen un procés de dol o malaltia. És una manera de trobar l'esperança des del cor i (si la persona està receptiva a la fe) també el suport incondicional i la confiança en Déu.

És un moment de descoberta? El procés de pèrdua ens acosta a la dimensió espiritual?

És una vivència que predisposa a desenvolupar la dimensió espiritual. Hi ha persones que, després d'aquest acompanyament, descobreixen la vessant espiritual, mentre que d'altres ens arriben derivades de parròquies i altres

grups d'Església, amb una experiència de fe prèvia.

Quan sembla que ja no hi ha res a fer, que hem perdut tota esperança, quin sosteniment trobem en la dimensió espiritual?

Cada persona viu una experiència particular, d'entrada la presència d'algú que t'ajuda a sostenir el plor, el silenci i la paraula. En definitiva oferim un espai d'acolliment i consol, sense oblidar la transcendència. Els cristians percebem la presència del Crist, que ens sosté en les situacions de vida en la creu. En un procés de dol o de malaltia hi ha alts i baixos, afloren emocions que es barregen i són contradictòries. Aleshores, posem el focus en la fe, l'esperança i la confiança que, malgrat les circumstàncies vitals, acabarem trobant la pau interior.

Darrere del dol, solen aparèixer altres ferides?

Sí, en alguns casos el dol o les malalties greus són la porta d'entrada a conflictes no resolts i converses pendents. Per tant, és un treball que hem de remuntar fins a l'inici de situacions que han complicat el dol.

Quins programes s'ofereixen?

El programa principal és l'acompanyament individual. Durant tot el procés, que oscil·la d'uns mesos a un any, la persona està acompanyada del mateix professional. Som un equip de nou persones, agents pastorals i voluntaris, que hem estat formades específicament per a aquest treball. També tenim un grup de dol, que el conformen persones que prèviament estan acompanyades de forma individual. Comptem amb un programa de cures, dedicat a les persones que realitzen acompanyament. I, finalment, un d'assessorament i formació, quan des d'alguna entitat ens sol·liciten una formació conjunta entre els Secretariats diocesans de Pastoral de la Salut i de Tanatoris sobre com comunicar-nos en un context de patiment.

FRANCESC TORRALBA

Professor de la Fundació Blanquerna-URL

Quan la mort s'emporta un ésser estimat

Què podem esperar?

Una transformació, un canvi, una metamorfosi. La naturalesa ens dona constantment lliçons d'aquesta veritat. El no-res no és. La individualitat es descompon, però no s'anorrea; es transforma en el que ara no és, ni som capaços d'entreveure.

La naturalesa n'és plena d'exemples. El gra de blat mor colgat sota la terra humida, però d'ell neix, amb força, l'espiga que s'obre camí verticalment cap al cel. El capoll mor, però d'ell emergeix la papallona. És transitori, com també ho és la papallona multicolor que ha emergit d'ell. L'ou es trenca quan el poll ix al món. Ja ha acomplert la seva funció. La fulla de l'arbre cau durant la tardor, però es transforma en humus, sediment nodridor que les arrels de l'arbre absorbeixen.

No som éssers fets per a la mort, no som éssers destinats a l'anorreament, al no-res. Som éssers en constant transformació des del mateix moment que som i aquesta metamorfosi té lloc a cada instant encara que sigui de manera imperceptible als ulls humans.

Esperar és contracultural. Ho volem tot i ho volem ja. La frustració emergeix a cada moment, perquè no suportem la distància

que s'estén entre el desig i la seva realització.

Esperar és sostenir la fe en l'inesperat. Rau a creure que el que és poc probable pot obrir-se camí, que passi quelcom que no està dins de la lògica del càlcul. Esperar no és negligir l'ara. Qui espera arribar a un lloc es posa a caminar, encara que no tingui la certesa d'arribar-hi.

L'esperança transcendeix l'expectativa. És esperar el que no és esperable, el que no està en els plans de futur, en la nostra capacitat d'anticipació.

L'experiència vital ens mostra, de manera fefaent, que els grans encontres de la vida no estaven planificats. Tot esperant, el fruit madura.

La paciència és, justament, experta en l'art d'esperar. Què podem esperar quan l'ésser estimat ha marxat per sempre més? Que l'Amor venci la mort, que l'Amor recreï el vincle trencat, que l'Amor curi la ferida causada, que l'Amor sigui més fort que la mort.

Esperar és reconèixer un bri de possibilitat, confiar que l'absurd no és la lògica que governa el món. En la nit fosca, és fàcil desesperar. El més difícil és confiar que, a l'albada, es faci la llum. I, no obstant això, després de l'hora foscant, ve la lluminosa.

Som éssers
en constant
transformació des del
mateix moment
que som i aquesta
metamorfosi té lloc a
cada instant

Aquesta setmana el Papa anuncia que el Sínode s'ampliarà fins a l'any 2024, coneixem el nou museu de la Custòdia de Terra Santa i parlem de Bahrain, propera destinació internacional de Francesc

La primera es farà del 4 al 29 d'octubre del 2023 i la segona l'octubre del 2024

El Papa anuncia que el Sínode tindrà dues sessions

REDACCIÓ
Ciutat del Vaticà

El camí sinodal de l'Església és al cor de Francesc, però requereix «no tenir pressa». Ho va dir al final de l'Àngelus del 16 d'octubre, tot recordant que el 10 d'octubre de l'any passat es va obrir la primera fase de la XVI Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes amb el tema *Per una Església sinodal: comunió, participació, missió*.

Des de llavors, va comentar el Papa, la primera fase del Sínode va tenir lloc a les Esglésies particulars, amb l'escolta i el discerniment. Els fruits d'aquesta primera etapa són molts i això exigeix un moment de maduració.

Per aquest motiu, Francesc ha decidit donar més temps de discerniment, per la qual cosa l'assemblea se celebrarà en dues sessions: «La primera del 4 al 29 d'octubre del 2023 i la segona l'octubre del 2024. Confio que aquesta decisió afavoreixi la comprensió de la sinodalitat com a dimensió constitutiva de l'Església i ajudi tothom a viure-la com a germans que donen testimoni de l'alegria de l'Evangeli.»

Un comunicat de la Secretaria General del Sínode explica que el Papa s'ha remès a la constitució apostòlica *Episcopalis communio*, que preveu aquesta possibilitat en l'article 3.

El comunicat assenyalava que el Sínode no és un esdeveniment, «sinó un procés, en el qual tot el Poble de Déu és cridat a caminar plegats cap al que l'Esperit Sant l'ajuda a discernir com a voluntat del Senyor per a la seva Església».

El procés d'escolta va començar el 2021 per a les Esglésies locals; va convocar les Conferències Episcopals i el Sínodes de les Esglésies catòliques orientals.

Fins a 112 de les 114 Conferències Episcopals, i totes les Esglésies catòliques orientals, van fer un discerniment a partir del que va sorgir a les Esglésies particulars.

Actualment som a l'etapa continental, que culminarà amb la celebració de les assemblees sinodals continentals,

entre gener i març del 2023, convocades per revisar el camí recorregut, per continuar l'escolta, el discerniment a partir del document de l'etapa continental i segons les especificitats socioculturals de les seves regions respectives per aconseguir una etapa final en aquest camí.

Margarita Bofarull

El papa Francesc ha nomenat la religiosa Margarita Bofarull membre del Consell Directiu de la Pontificia Acadèmia per a la Vida (PAV). Bofarull és religiosa del Sagrat Cor de Jesús, delegada diocesana de Pastoral de Fe i Cultura de l'arquebisbat de Barcelona, presidenta del patronat de l'Institut Borja de Bioètica-URL i professora de Moral de la Facultat de Teologia de Catalunya (Ateneu Universitari Sant Pacià) i de la Universitat Centreamericana José Simeón Cañas del Salvador.

La Gna. Bofarull ja era membre corresponent de la PAV des de 2017. El febrer de l'any passat el papa Francesc la va nomenar membre ordinari d'aquesta entitat. Ara el Papa ha renovat el Consell Directiu d'aquesta pontificia acadèmia.

La Pontificia Acadèmia per a la Vida prepara la pròxima Assemblea

PAPA FRANCESC
«Confio que aquesta decisió afavoreixi la comprensió de la sinodalitat com a dimensió constitutiva de l'Església»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Per dirigir l'actualitat

Crec que qualsevol que estigui atent a les notícies tindrà dificultats per mantenir-se informat sense sucumbir al desànim i la desesperança.

Si bé des de fa lustres vivim en un món accelerat, en els meus llargs anys —vaig néixer 12 anys després d'acabar la Segona Guerra Mundial—, no recorde una situació tan complexa i enrevessada com aquesta, almenys en això que anomenem «Occident». Havíem viscut una illa de pau, estabilitat relativa i un clima d'esperança. En aquest moment moltes certeses estan en entredit i tot sembla més difícil que abans.

Com digerir, i encara més, participar constructivament en una història tan complexa com la que avui ens toca viure?

El primer que estic fent és diversificar les fonts d'informació per no quedar-me en el mateix clúster confortable que en confirma en les meves idees, però redueixo la quantitat que consumeixo per no sobrecarregar-me.

La segona és arrelar-me a la vida quotidiana: allò immediat, la natura al meu abast, les persones que m'envolten i que estimo. Compartir amb elles temps de qualitat perquè, al cap i a la fi, elles «són la vida».

La tercera i clau de tot: pregar més. Permetre de manera més conscient que Déu il·lumini i transformi la meua vida per ser agent de pau. Anar al fons d'aquest «pou interior» on Déu habita i on les marees es calmen. Pou que comparteixo amb tot ésser humà, perquè l'aigua de Déu és la mateixa en tothom. És on ens unim en comunió amb tota la humanitat. Allà reposar i abandonar-me en l'Amor. Allà on tot s'acquieta i torna a tenir sentit. Diguem-ne respiració, meditació, *mindfulness*. Però aturem-nos i reprenem la vivència d'unitat per poder ser pacíficadors en aquest moment clau.

LETICIA SOBERÓN

Experta en Intel·ligència col·laborativa

prevista del 20 al 22 de febrer del 2023 sobre el tema *Convergir en la persona. Tecnologies Emergents per al Bé Comú*. «És un tema de summa importància per a aquesta ineludible reflexió ètica davant d'un món que està canviant profundament davant els nostres ulls, en els últims anys, i en el qual cal una reflexió capaç de parlar a dones i homes a la recerca de sentit i esperança per a les seves vides», explica el comunicat signat pel president monsenyor Vincenzo Paglia i el canceller Renzo Pegoraro.

D'altra banda, el Papa ha tornat a recordar els horrors del conflicte a Ucraïna i les violentes pluges a Nigèria que han provocat centenars de morts, desapareguts i més d'un milió de desplaçats.

Així mateix, el bisbe de la diòcesi italiana d'Asti, Marco Prastaro, ha anunciat que el Papa visitarà el 19 de novembre la ciutat piemontesa per trobar-se amb una cosina que celebra 90 anys.

L'endemà, el dia 20, el Papa presidirà la missa a la catedral d'Asti per abraçar la comunitat local de la qual van sortir els seus pares per emigrar a l'Argentina. «Estem molt contents amb la notícia», ha dit Mons. Prastaro, «i farem tot el possible per acollir el papa Francesc respectant també els desitjos de la part privada de la visita».

Terra Santa

Els franciscans preparen la creació d'un nou museu que reflectirà la història dels cristians de Palestina

La Custòdia vol mostrar els seus tresors al món

P. J. ARMENGOU
Corresponsal a Jerusalem

Calzes i patenes del segle XVII, objectes litúrgics dels croats, incunables farcits de miniatures, partides baptismals centenàries, ornaments de mare-perla... Són només alguns dels milers d'objectes de valor incalculable que la Custòdia de Terra Santa ha preservat durant més de 800 anys, des de l'arribada dels franciscans a Palestina l'any 1217. Però el gran públic rarament els ha pogut veure. Ara, després de dècades guardats a les sagristies o amagats als arxius, els franciscans han decidit treure'ls a la llum i donar-los una nova llar, oberta a tothom: un nou museu al bell mig de la Ciutat Antiga de Jerusalem.

«Jerusalem és hebrea, musulmana i també cristiana. I tenim un museu jueu i un museu d'art islàmic... Però no hi ha un gran museu cristià», explica el pare Stéphane Milovitch, director de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Custòdia, «hem d'estar presents en aquest àmbit cultural, perquè si no hi ets present, no existeixes». Fra Stéphane reivindica que, tot i que a Israel hi ha museus cristians sobre arqueologia o centres d'interpretació i multimèdia o espodden visitar els Llocs Sants, encara manca un espai on es parli sobre la presència dels cristians a Terra Santa. Un lloc on «es mostri que el cristianisme no és només arqueologia o una cosa morta del passat», en paraules del frare.

El centre té tres grans objectius. En primer lloc, donar suport a la presència cristiana a Jerusalem, tot creant un museu de gran qualitat i amb ressonància internacional. En segon lloc, crear un espai que permeti entendre la dimensió cristiana de Terra Santa i que atregui els locals i els turistes de tot el

Visita a les obres del nou museu situat al convent de Sant Salvador.

món. I, finalment, obrir un museu que serveixi per mantenir un diàleg entre les cultures i religions de Terra Santa, segons l'esperit de sant Francesc. «Jerusalem perdria la seva universalitat si no mantingués visibles i públics tots els elements de la seva identitat, inclòs el patrimoni cristià», ha dit sobre el projecte el patriarca llatí de Jerusalem, Pierbattista Pizzaballa.

Així, la secció històrica del Terra Sancta Museum, que ja compta amb un centre arqueològic a l'església de la Flagel·lació, buscarà mostrar la riquesa de la presència cristiana, els seus vincles amb les altres comunitats i la seva relació amb el món. L'espai estarà ubicat al monestir de Sant Salvador, seu de la Custòdia des del 1557 i situat a escassos cinc minuts del Sant Sepulcre, i obrirà les portes l'any 2025. Les obres ja estan en marxa, tot i que els franciscans continuen buscant finançament: el projecte està pressupostat en 11,9 milions d'euros, dels quals ja s'ha aconseguit el 47%.

El museu, que s'espera que aculli 150.000 visitants l'any, comptarà

**PIERBATTISTA
PIZZABALLA**

«Jerusalem perdria la seva universalitat si no mantingués visibles i públics tots els elements de la seva identitat, inclòs el patrimoni cristià»

Terra Sancta Museum

UN NOU LLINDAR

El Concili Vaticà II, el millor regal del segle XX

«L'Església, mare amable de tots, pacient, plena de misericòrdia i bondat.» Amb aquestes paraules, fa seixanta anys, sant Joan XXIII mostrava una cara de l'Església que molts esperaven i que també avui molts segueixen esperant. I deia, encara, com Pere un dia, al pobre que li demanava almoïna, i com diem ara al gènere humà oprimat per tantes dificultats: «De plata i d'or no en tinc, però el que tinc, t'ho dono: en el nom de Jesucrist el Natzarè, aixeca't i camina!» (Ac 3,6). Demana sobretot serenitat d'ànim, concòrdia fraternal, moderació en els projectes, dignitat en les discussions i prudència en les deliberacions.

Tota l'Església va seguir el ritme d'una invitació a un canvi substancial i històric. En els discursos de sant Joan XXIII en tenim la clau. En l'*aggiornamento* que proposava som davant d'un programa que mostra realisme, humilitat, observació atenta, molta pedagogia, extraordinària saviesa i estimació. Són els primers passos d'una Església que es posa a l'escolta del món i ho fa amb voluntat de diàleg.

Ho descobrirem després en la constitució pastoral *Gaudium et spes*, un document que tot ell respira un aire renovador, anticipat per una visió positiva i esperançada de qui va veure en la intuïció d'un concili un toc inesperat, un raig de llum que ve de dalt, una gran dolcesa en els ulls i en el cor, un gran fervor per tot el món. Sant Joan XXIII va ser el Papa valent que va donar resposta a una situació carregada de gravíssimes dificultats, tant les que provenien de fora com de l'interior de l'Església. I amb ell, la va donar el Concili Vaticà II, el gran do de Déu a l'Església i al món que haurem d'agrair sempre.

Terra Sancta Museum

Bàcul pastoral del segle XIII que pertanyia al bisbe de Betlem, Godefroy de Prefetti.

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

amb un equip d'assessors de luxe. El comitè científic internacional està presidit per la directora general honorària del Castell de Versalles, Béatrix Saule, a la qual acompanyen acadèmics i experts de tot el món, i directius d'institucions culturals molt reputades, com els Museus Vaticans o el Louvre. «L'objectiu és crear un museu de renom internacional, a través de la qualitat excepcional dels objectes i de l'escenografia», ha afirmat Saule. El museu en si, estarà sota el paraigua de la Custòdia i de l'ONG franciscana *Pro Terra Sancta*.

Els tresors de la Custòdia

La col·lecció del museu estarà dividida en dues parts. La primera estarà dedicada a la història i missió de la Custòdia. És a dir, a explicar la feina dels franciscans al llarg dels segles, a mostrar la vida dels pelegrins i a ensenyar el patrimoni cristià de Terra Santa. S'hi exposaran les campanes de la basílica de la Nativitat de Betlem, amagades al segle XV per la prohibició del sultà Mehmet II de tocar-les, i descobertes el 1906. O el bàcul pastoral d'un bisbe de Betlem, del segle XIII. O les lletres àrabs, armènies, gregues, hebrees i perses que utilitzaven els franciscans per imprimir les seves

publicacions al segle XIX.

La segona part del museu inclourà els «tresors del Sant Sepulcre»: desenes de calzes, casulles, patenes, làmpades i custòdies regalades pels monarques europeus al llarg dels segles. Hi ha orfebreria francesa regalada pel rei Lluís XIV; un tron per al l'exposició eucarística regalada per Felip IV, rei d'Espanya i Sicília; una casulla usada per al matrimoni de Napoleó III... I també l'estrella de la Nativitat de Betlem, l'ornament de plata daurada regalada l'any 1739 per la reina Maria Amàlia de Saxònia per indicar el lloc on va néixer Jesucrist.

«El museu interessarà molt els locals. Oferirà als jueus una manera de trobar les seves arrels occidentals i suposarà un diàleg amb el món musulmà, ja que tenim milers de documents mamelucs i otomans», explica el pare Stéphane. «La nostra congregació porta 800 anys a Terra Santa, tot i les inestabilitats. Hem viscut sota els sultans egipcis, l'imperi otomà, el protectorat britànic, i ara amb l'estat d'Israel. En aquests vuit segles i quatre governants, hem romàs ininterrompudament aquí. I com que no hem patit mai una persecució directa, hem pogut conservar tot el nostre patrimoni», afegeix el frare.

BÉATRIX SAULE
«L'objectiu és crear un museu de renom internacional, a través de la qualitat excepcional dels objectes i de l'escenografia»

STÉPHANE MILOVITCH
«El museu oferirà als jueus una manera de trobar les seves arrels occidentals i suposarà un diàleg amb el món musulmà»

Simulació virtual d'una de les sales del nou museu dedicada a l'antiga farmàcia franciscana de Jerusalem.

Jérôme Dumoux

Francesc viatja a Bahrain: només 80.000 catòlics i la catedral més gran del golf Pèrsic

BEATRIZ MORETÓ

Delegada a Barcelona d'Ajuda
a l'Església Necessitada

És el segon viatge consecutiu en què Francesc visita un país de majoria islàmica després del viatge recent al Kazakhstan

El papa Francesc viatjarà a Bahrain entre el 3 i el 6 de novembre, amb motiu de la celebració del «Fòrum de Bahrain per al Diàleg: Orient i Occident per la Convivència Humana». Amb aquest viatge Francesc serà el primer Pontífex que visiti el petit país del golf Pèrsic.

La visita, que se centrarà a les ciutats de Manama i Awali, és la resposta del papa Francesc a la invitació oficial del rei Hamad bin Isa al-Khalifa a través del seu assessor d'afers diplomàtics, el xeic Khalid bin Ahmed bin Mohammed.

La Cort Reial va donar la benvinguda en un comunicat a la futura visita, «apreciant-ne els esforços per promoure una cultura de diàleg i convivència, i donant suport a la fraternitat humana».

Així mateix, aprofitarà per visitar la catedral de Nostra Senyora d'Aràbia situada a Awali, que va ser consagrada el 10 de desembre passat del 2021 durant la visita del cardenal Luis Tagle, prefecte de la Congregació per a l'Evangelitització dels Pobles, en representació oficial de Francesc.

El mateix dia de la inauguració de la catedral, Tagle havia lliurat una

carta del papa Francesc al rei de Bahrain, Hamad bin Isa al-Khalifa, a la qual el sobirà havia respost expressant «el seu gran desig de veure un dia el Pontífex a Bahrain», reiterant «la seva intenció d'afavorir una obertura cada vegada més gran del país a les persones que no segueixen la religió musulmana».

Actualment, la de Nostra Senyora d'Aràbia és la catedral més gran del Golf, amb una capacitat per a 2.300 persones i situada a 20 quilòmetres de la capital. Ha estat finançada, en part, gràcies a l'aportació dels benefactors de la fundació pontifícia Ajuda a l'Església Necessitada.

El 2014, el papa Francesc va rebre el rei Hamad bin Isa al-Khalifa a la Ciutat del Vaticà. Entre els temes que es van tractar van figurar la pau i l'estabilitat al Pròxim Orient i el foment del diàleg i de la coexistència pacífica entre tots els components de la societat. En les converses també es va destacar la contribució positiva de la minoria cristiana al país, de majoria xiïta, i l'interès del rei per les necessitats de la comunitat catòlica local.

Bahrain és un petit país insular asiàtic situat a la costa oest del golf Pèrsic. L'arxipèlag està format per 33 illes, la més gran és Bahrain, que fa 55 km de llargada i 18 km d'amplada.

L'islam és la religió oficial de l'Estat. Dels 1,7 milions d'habitants del golf Pèrsic, es calcula que el 80% de la població professa l'islam. Entorn de 80.000 persones, menys del 5%, són catòliques. D'aquesta manera, és el segon viatge consecutiu en què Francesc visita un país de majoria islàmica després del viatge recent al Kazakhstan i continua la «tradició» de visitar països on la fe catòlica és una minoria.

Catedral Ntra.
Sra. d'Aràbia.

MN. ALFONS GEA

Responsable religiós del Tanatori de Sabadell

Aspectes catequètics i vivencials de les lletanies

Un dels dies que em tocava torn al tanatori anaven una mica justos de temps. Forçant el temps de durada de les cerimònies i amb la persona de protocol bastant sobrepassada per la càrrega de feina, va fer entrar el fèretre a la capella abans que el celebrant estigués preparat, com aquell que va a preu fet. En aquests casos en què tothom corre cal imprimir precisament calma, tant per respecte a la família que està vivint un moment únic, com a les formes litúrgiques —és un gest significatiu que el celebrant rebi el difunt.

Amb la intenció de posar calma, doncs, no només ens vam prendre el temps per resar pausadament, sinó que en acabar el respons, cosa que no faig mai, vaig afegir les lletanies com si fos la processó al cementiri. De fet, la cerimònia només va durar uns minuts més, però va ser una grata sorpresa (la família va donar les gràcies per la pregària a la noia de protocol i aquesta més calmada ens ho va fer arribar).

Què és el que va passar? Les lletanies van ser ocasió que tothom participés amb la resposta —una frase curta i senzilla— donant un sentit de comunitat que prega al bon Déu pel nostre germà difunt. A la mateixa assemblea, a la invitació de resar el pàrenostre, només van respondre cinc o sis persones, del gairebé centenar que hi havia. En canvi, les lletanies van ser resades per la majoria.

Als tanatoris simplifiquem al màxim el ritu «adaptant-nos» a les circumstàncies. Difícilment fem l'estació a la casa del difunt, o sala de vetlla, ni la processó a l'església, ni la processó al cementiri ni l'últim adeu al cos del difunt, i cada vegada més es deixa de celebrar la missa exequial a la parròquia.

M'he permès fer una petita anàlisi dels aspectes catequètics i vivencials que suposa el res o el cant de les lletanies.

Hi ha sobretot dos aspectes importants. El pas de la vida a la mort, i en cristià de la mort a la vida, expressant el misteri pasqual; i l'altre és l'aspecte comunitari, el qual malauradament es va perdent.

De la vida a la mort i de la mort a la Vida: la centralitat de Déu en el misteri de mort i resurrecció. Per a molts, fins i tot catòlics, està en crisi la vida eterna, el món nou al qual Jesús ens ha obert les portes. Els sants són membres de l'Església celeste, els evoquem perquè rebin a la seva companyia el difunt que encomanem. Amb les lletanies estem fixant la idea del cel, la Jerusalem celestial.

Des del punt de vista del dol, ajuda a fer el comiat de la persona que enterrem en tant que la deixem amb els sants que la condueixen cap al Senyor. La litúrgia en la seva forma i sentit ajuda a viure el pas de la mort a la Vida. Conforta, enmig

Les lletanies van ser ocasió que tothom participés amb la resposta donant un sentit de comunitat

Ajuda a fer el comiat de la persona que enterrem en tant que la deixem amb els sants que la condueixen cap al Senyor

del dolor, quan el familiar ens diu que el Senyor l'ha cridat.

El segon aspecte de la pregària litànica i de la litúrgia exequial és el valor de la «tribu», de la comunitat. El mal de la solitud propi del nostre món, on va en augment el nombre de persones que moren soles. I també van proliferant els enterraments sense cerimònia. Segons dades de les tres empreses funeràries del cinturó de Barcelona a les quals tenim accés, sí que podem dir que hi ha una tendència a l'alça incrementada pels serveis que fan sala de vetlla però no cerimònia, que oscil·len segons l'empresa funerària entre un cinc i un deu per cent del total de serveis.

A les exèquies acostuma a venir gent vinculada al difunt o a la seva família, alguns dels quals no es coneixen entre ells o bé els coneguts fa temps que no es veuen. És una magnífica ocasió de viure el ser comunitat. La paraula «església» vol dir as-

semblea. Això es fa significatiu si aconseguim resar o cantar junts. Si bé alguns no fan el senyal de la creu a l'inici, encara fan els gestos corporals d'aixecar-se o seure.

També podem afegir la personalització de la pregària incorporant els sants més familiars per a aquella família, començant pel patró del difunt, el patró del seu poble, el patró de la parròquia a la qual pertanyia al difunt, els sants que aquella família solia celebrar i aquells que puguin ser significatius en aquell moment.

El lloc on posar-les a la pregària, que assenyalava el ritual i té ple sentit, és a la processó cap al cementiri. Per tant, per ressaltar el sentit de comiat es poden fer al final de tot quan la família o el celebrant han donat les gràcies a l'assemblea per la seva assistència i pregària. Així es posa de manifest l'adeu al difunt per part de l'Església de la terra i l'acollida a l'Església del cel.

Catalunya + Cristiana

Sabies que amb la teva subscripció en paper pots accedir a l'edició digital?

**Al teu ritme...
Quan i com tu vulguis!**

subscripcions@catalunyacristiana.cat

Subscriu-te a l'edició en paper per només 145€ l'any

Edició digital gratis

www.catalunyacristiana.cat

f t i y

Naveguem en un mar que ens agermani

Una oportunitat de fer noves coneixences, d'accedir a nous sabers i noves competències, de compartir, de créixer i de ser feliç

DAVID GARCÍA GIMENO
 Director FEP Mare de Déu de la Salut

Iniciar un curs sempre és quelcom il·lusionador: retrobar els amics, compartir les vivències de les vacances, descobrir qui seran els nostres tutors o tutores, mestres, professors i professores, estrenar nous llibres... però, començar un nou curs és, sobretot, una oportunitat.

Una oportunitat de fer noves coneixences, d'accedir a nous sabers i noves competències, de compartir, de créixer i de ser feliç.

També una oportunitat, com diu el lema del curs de la meua escola, perquè naveguem en un mar que ens agermani, perquè l'escola i les famílies anem agafats de la mà, per navegar agermanats tot aquest curs que just ara iniciem.

Una oportunitat per conviure, per projectar en el present i en el futur la raó de ser, la de promoure l'educació integral dels alumnes d'acord amb una concepció cristiana de la persona, de la vida i del món, i preparar-nos per participar activament en la transformació i la millora de la societat, per fer avui

més que mai un planeta més net i sostenible, un món més lliure, just i solidari.

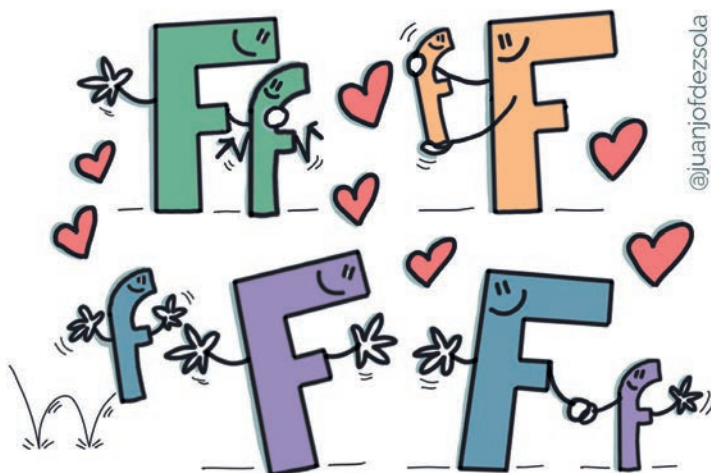
Una oportunitat per viure i conviure en família el dia a dia, les alegries, les inquietuds, els problemes, les bones notícies i les no tan bones, moments que hem de gestionar, que hem de parlar i hem de compartir entre tots plegats.

Una oportunitat també per a les famílies per crear unes rutines d'hàbits saludables, de bona alimentació aprofitant la meravellosa dieta mediterrània que tenim al nostre país, de bona lectura, de fer esport en família, de gaudir dels fills i filles, de veure'ls créixer, de gaudir de la natura, de controlar l'ús de les pantalles entre els més petits i no tan petits, i això inclou també fer un bon ús del grup de WhatsApp de la classe.

L'inici de curs ens dona cada any aquesta nova oportunitat a totes i tots, alumnes, mestres, professors, personal d'administració i servei, famílies, tota la comunitat educativa, aprofitem-la!

Parlar de la mort amb els més petits

Tot, per molt complicat que sembli, es pot dir de manera que un infant ho entengui

PILAR GUEMBE I CARLOS GOÑI
Professora i psicopedagoga
Filòsof i escriptor

La moda Halloween que hem adoptat d'uns anys ençà, amb les carabasses, esquelets, zombis i falses teranyines, ens presenta la mort com un fet divertit, com un joc, com una festa de disfresses. Encara que sembli el contrari, la versió moderna de Halloween és una manera de donar l'esquena a la mort, a la mort real, la que ens espera a tots, la que no podem eludir.

Ens estimem més no parlar d'ella als nostres fills, perquè no sabem com fer-ho, perquè és l'únic i veritable misteri de la nostra existència que no controlem. Per això, potser, preferim no tractar el tema i «perdre-li el respecte», a la mort, a base de divertir-nos-hi, de prendre'ns-la a broma, de disfressar-nos de zombis i jugar a allò del *Trick-or-treat* (laminadura o entremaliadura, *truco* o *trato* en castellà).

Però el truc no acaba de rutllar i arriba un moment en què hem de parlar als nostres fills petits de la mort. Com fer-ho? Heus aquí algunes coses a tenir en compte:

Fem-ho de la manera més natural possible. Tot, per molt complicat que sembli, es pot dir de manera que un infant ho entengui.

Sempre hem de parlar amb serenor. Com més difícils els temes, més serenor. Si ens veuen nerviosos, no es creuran el que els diguem o pensaran que els amaguem alguna cosa. La serenor no significa

que no puguem estar tristos o preocupats.

Aprofitem per parlar de la mort amb motiu, per exemple, de la caiguda de les fulles o de la mort d'algun animaló. Els podem explicar que els éssers vius tenen un final i que és una cosa natural.

Si ha mort un ésser estimat, els hem de permetre, d'acord amb l'edat i maduresa que tinguin, que participin en el dol: vetlla, enterrament, funeral..., i facilitar-los que expressin els seus sentiments mitjançant dibuixos o contes. I tornar a la rutina com més aviat millor.

La mort d'un ésser estimat produeix desolació i no passa res si estem tristos. És un sentiment pel qual han de passar, però també superar.

Respondre al que ens vagin preguntant. No els diguem ni més ni menys del que necessiten saber. Si en volen saber més, ja ens ho preguntaran. Un excés d'informació pot no ser ben assimilat.

No fem servir eufemismes. Encara que en la nostra cultura existeixin sinònims com «viatge», «passar a millor vida», «pujar al cel», no dubtem a fer servir la paraula «mort», «morir». No podem amagar la realitat darrere del llenguatge.

Parlar de la mort ens ha de dur a valorar la vida, a prendre'ns les coses amb optimisme i amb seriositat alhora. Perquè sense la mort, la vida no tindria el valor que té.

Inici de curs de Vida Creixent Solsona

MARIA LLUÏSA GARCIA GUIXÉ

Presidenta de la Junta de Vida Creixent del bisbat de Solsona

El 28 de setembre passat, Tàrraga va acollir la XVII Trobada Diocesana de Vida Creixent. Persones de tota la zona hi vam fer cap: els del Berguedà, Cardener, Llobregat, Solsonès, Segarra, Urgell i Pla d'Urgell, fent un total de gairebé 200.

L'arribada va ser a l'Ateneu de Tàrraga, on vam trobar-hi una munió de voluntaris que ens van donar la benvinguda, amb coca, xocolata i un beure.

Tot seguit vam passar a la sala d'actes del mateix ateneu, on el consiliari, Mn. Abel, va començar amb una pregària, seguit d'unes paraules del bisbe Francesc Conesa, del rector de Tàrraga, Mn. Josep M. Vilaseca, i de l'alcalde de la ciutat que va tenir l'amabilitat d'acompanyar-nos i dirigir-nos unes paraules plenes de tendresa i de bona acollida.

Va ser Maria Lluïsa Garcia qui va donar veu a la secretària, Rosa Pedrós, que va llegir l'acta, com a començament de l'assemblea. Es va fer esment del temari del curs, escrit per Mn. Joan Lladó, «Estimar». També vam informar de les activitats dutes a terme durant el curs.

En acabar, tingué lloc una conferència presentada pel Dr. Manel Sans Segarra titulada *Hi ha vida després de la mort?* Aquesta conferència estava oberta a tothom, i la sala del Ateneu es va omplir.

Després, sempre guiats pels voluntaris targarins, vam anar cap a l'església parroquial de Santa Maria de l'Alba. La missa fou celebrada pel bisbe Francesc, Mn. Abel, Mn. Josep M., altres preveres de la diòcesi i religiosos mercedaris. La part musical va anar a càrrec de gent de Tàrraga, que ho van fer molt bé. En acabar la missa, el rector de la parròquia Mn. Josep M. ens va fer una breu, però excel-

lent, explicació dels nous murals que adornen la parròquia, fets per l'artista Josep Minguell.

I com vam acabar la jornada? Doncs compartint taula a l'espai del mercat, on més voluntaris targarins ens ho havien preparat tot per gaudir d'aquest àpat. Els novicis de Sant Ramon ens van servir el dinar, i així vam poder acabar una jornada que, en tot moment, va ressaltar l'alegria de què parlem quan ens trobem la gent gran.

Vida Creixent, sense oblidar els tres pilars que ens sostenen, Espiritualitat, Amistat i Apostolat, enmig d'un ambient festiu, agraïx a tothom la col·laboració; esperant retrobar-nos l'any vinent, si Déu vol.

LUNET
FUNDACIÓ

**EL BENESTAR SEMPRE
COMENÇA AMB UN SOMRIURE**
- Mare Teresa de Calcuta

lunet.es
comercial@lunet.es · 902 010 977

L'art de modelar les icones de la fe

Les figures es pinten, una a una, de manera artesanal.

142 anys de figures sacres al taller El Arte Cristiano, el primer i últim a Olot

Va ser el primer taller d'artesanía de figures d'imatges sacres que hi va haver a la ciutat d'Olot, i és l'últim fabricant que queda actiu avui a la capital de la Garrotxa. El Arte Cristiano (elartecristiano.com) va obrir les portes l'any 1880, després d'un viatge que els germans Vayreda i Vila, Joaquim i Marià, van fer a París. Allà, els dos olotins van conèixer una manera de treballar l'escultura d'imatgeria sacra, l'art del Saint Sulpice, l'art de fer estàtues, figures creades a base de peces seriades. I van decidir importar-lo a Olot. Després d'unes primeres proves tècniques, ho comencen a fer amb alumnes de l'Escola de Dibuix de la ciutat, que ells mateixos havien creat. Eren inquiets, i amb molta sensibilitat artística. I, d'aquesta manera, els Vayreda, juntament amb el pintor garrotxí Josep Berga i Boix, passaven a donar una sortida professional als estudiants. A la tarda aprenien a l'escola artística, i al matí els donaven una sortida professional, treballant en aquell pioner obrador de sants.

Així va néixer el taller que ben aviat va començar a rebre encàrrecs de models i a exportar figures d'art sacre a països de Sud-amèrica. El taller d'Olot ho feia com els seus fundadors havien vist fer al barri del Saint Sulpice. A partir de motllos, feien les figures en sèrie. Vint anys després, es va obrir un altre taller d'imatgeria santa a Olot.

De l'any 1900 al 1930, El Arte Cristiano va produir per a tot Espanya i exportava a d'altres països. «Després de la guerra civil, el negoci va viure un gran apogeu, perquè s'havien cremat tantes esglésies, que hi havia molta més demanda que oferta. I no es donava a l'abast. A la postguerra, entre els anys 40 i 50, a Olot hi va arribar a haver més de 40 tallers d'imatgeria, que donaven feina a més d'un miler de persones. Era, aleshores, el sector més productiu de la Garrotxa», segons explica Josep Oliveras, besnet de Marià Vayreda, un d'aquells dos fundadors del negoci del qual ara ell és el gerent.

En aquells anys tan bons, l'activitat als tallers d'imatgeria donava també activitat laboral a tota una sèrie de tallers auxiliars, com els d'artesans que feien corones de metall o creus de fusta.

La imatgeria sacra va viure la seva millor època fins a l'any 1959, quan el Concili Vaticà II va suggerir més austeritat en les imatges de culte, no

fer-les tan ostentoses, i a les esglésies es comencen a deixar només les figures essencials. «Aquella va ser una primera davallada», explica Oliveras.

La segona caiguda de la demanda a Catalunya, sobretot pel que fa a les figures d'ús domèstic, com ara els personatges i elements del pessebre, i sants petits, arribaria amb la ferotge competència dels fabricants asiàtics, amb preus molt competitius. A El Arte Cristiano, en concret, tal com esmenta el seu gerent, els va permetre sostenir el negoci el fet de mantenir-se en el modelatge de figures més grans, «sobretot per abastir esglésies, menys a Catalunya, però sobretot a Espanya i Llatinoamèrica».

En l'actualitat, segons informa Josep Oliveras, al Llevant de la península, especialment Múrcia, Andalusia i Madrid, és on serveixen més imatges fetes al seu taller. «Són pobles amb molt d'arrelament de tradicions que,

Imatges per a la devoció privada a les cases i protagonistes dels pessebres han estat també un reclam del taller d'Olot.

«Durant la postguerra, entre els anys 40 i 50, a Olot hi van arribar a haver més de 40 tallers d'imatgeria, que donaven feina a més d'un miler de persones»

«Fem figures de pessebre de mida natural amb fibra de vidre, perquè puguin estar-se a la intempèrie, com les que s'exposen a la plaça de Sant Jaume de Barcelona»

dels anys 60 als 90 van quedar més parats, però que ara veuen revifar els valors de les seves devocions.»

Un exemple és Besalú i la processó de la Mare de Déu dels Dolors. «En general, aquestes devocions populars han anat a la baixa, però en alguns llocs, com Tarragona, han enfortit les seves festes en aquest sentit, i, per exemple, han incorporat algun nou pas en la processó.»

També algunes localitats on s'afanyen a preparar pessebres per al gaudi públic són clients del taller d'Olot. «Els fem figures de pessebre de mida natural amb fibra de vidre, perquè puguin estar-se a la intempèrie, com les que s'exposen a la plaça de Sant Jaume de Barcelona, o les de pasta de fusta, com les del pessebre que s'ubica al pati interior de l'hospital vell de la capital de la Garrotxa.»

En general —diu Josep Oliveras— la figura del Nen Jesús, i les altres peces del pessebre, és la que més es ven. «És una peça amb molt de valor afegit. Hi ha veritables col·leccionistes de la figura d'Olot, feta amb pasta de fusta biodegradable, amb arpillers i guixos...»

Imatges més demanades

Una de les imatges que al taller d'Olot preparen actualment és la Mare de Déu del Mont. Entre les més sol·licitades, però, hi ha les de sant Josep, sant Joan, sant Jordi, el Sagrat Cor, la Mare de Déu de la Miraculosa, la Mare de Déu del Carme

i la Puríssima Concepció.

De figures sacres de devoció més recent, ells han fet la Mare Teresa de Calcuta, Escrivà de Balaguer, Joan Pau II o el beat Joan Huguet de Menorca, que és a la catedral de Ciutadella. També alguns màrtirs d'àmbit local, però ja no en comandes de gran abast.

Josep Oliveras s'ha passat la vida envoltat de figures de sants. Recorda que vivien al pis de dalt del taller i els sis germans que eren baixaven i jugaven a pilota enmig de les figures, i més d'un cop n'havien trencat alguna. Ell, que feia de comercial fora de l'empresa familiar, va començar a treballar-hi primer com a venedor durant vuit anys, i després, l'any 2000, va assumir-ne la gerència. Se sent orgullós de continuar amb aquest taller artesà, on ara treballen 16 persones.

Són 142 anys d'història modelant imatgeria santa. «Sabem que és un tema únic, forma part de la nostra vida, és totalment singular i aquest museu és únic al món.» Es refereix al Museu dels Sants d'Olot, que comparteix espai amb el taller d'El Arte Cristiano en un mateix edifici. Des d'alguna de les sales del museu es pot veure, a través d'un vidre, com es treballa a dins del taller. Al museu hi ha exposats més de 2.000 models originals. L'empresa va signar un conveni amb l'Ajuntament d'Olot per crear el museu-taller, com a fundació privada entre museu i empresa. La seva visita és tot un viatge a l'univers de les devocions.

Imatges per a la devoció privada a les cases i protagonistes dels pessebres han estat també un reclam del taller d'Olot.

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

La funció de l'art

Benvolgudes i benvolguts, l'art i el patrimoni cultural han tingut sempre un mosaic de funcions. Les estàtues dels faraons tenien per funció informar sobre la seva vida o la seva mort. La mètrica dels versos d'Homer facilitava la recitació, ja que la poesia permet recordar millor que la prosa. Els retaules medievals eren pensats per il·lustrar la vida de Jesús a una població que no sabia ni llegir ni escriure. El barroc estimulava el sentiment dels fidels i, per això, les formes eren exagerades i ampul·loeses.

La funcionalitat també ha estat present en l'arquitectura, com va mostrar l'historiador Georges Duby en presentar la història de l'època medieval —*Le temps des cathédrales*— des de tres models d'edificis: el monestir, la catedral i el palau: tot té una funció en el disseny i la disposició dels elements arquitectònics. Trobem, doncs, la funció litúrgica, catequètica i històrica, la de cohesionar la feligresia i socialitzar la població i la de vertebrar la societat i l'urbanisme. I els exemples es podrien multiplicar.

Amb tot, la funció principal de l'art és fer pensar. L'art ens porta sempre més enllà de les formes estètiques. Per això Miró pintava quadres sense formes; fins i tot a un d'ells li va posar per títol «Temple», perquè l'artista considerava que l'actitud de l'observador davant l'obra d'art havia de ser com si es trobés en un temple: res no l'havia de distreure de l'essencial. L'Art fa pensar, ens porta més enllà de les formes estètiques, ens porta a mirar amb els ulls interiors. El pintor expressionista alemany Emil Nolde deia que pintava «quadres invisibles». Com es poden pintar quadres invisibles? Perquè «en els meus quadres» —afirmava— «el més important és allò que no es veu».

I així és. L'art cristià ens eleva el cor i ens transporta fins a arribar a allò que no es veu, és a dir, al transcendent, al misteri que ens ocupa. L'art cristià poua de la Bíblia, de la Sagrada Escriptura i de la història del poble sant de Déu. Goethe estava convençut que l'Evangeli era la «llengua materna d'Europa». La Bíblia és «el gran codi» de la cultura

universal: els artistes han impregnat els seus pinzells en aquest alfabet tenyit d'històries, símbols, figures... Però és per a tothom, creients o no. Les obres inspirades en l'Escriptura són un reflex del misteri insondable que envolta i és present en el món. Per això, la Bíblia no sols és necessària per a la persona creient, sinó per a tothom, per descobrir novament els significats autèntics de les diverses expressions culturals, i per retrobar la nostra identitat històrica, civil, humana i espiritual.

Per aquest motiu, cal conservar i mantenir el llegat artístic, perquè ens fa pensar, i això és el que ens fa humans. D'aquí la rellevància de *Catalonia Sacra* —que ha celebrat amb goig el desè aniversari— en la tasca de conservar i mantenir l'art cristià a Catalunya. És un projecte conjunt de les deu diòcesis amb seu a Catalunya, creat amb la voluntat de dinamitzar el patrimoni cultural de l'Església, tot oferint formació i informació, i generant activitats per a la millora del seu coneixement.

Ben vostre.

«Crec en la vida perdurable»

JOAN-ENRIC VIVES
Arquebisbe d'Urgell

En la setmana que entrem celebrem la joiosa festa de Tots els Sants i l'endemà dia 2 i tot el mes de novembre el dedicarem a recordar i a pregar per Tots els Fidels Difunts, pels nostres familiars, amics i benefactors, per aquells que alguna vegada ens han pertanyut en el camí de la vida. De forma especial hem de pregar amb esperit de caritat per tots aquells que ningú no recorda més, però que Déu no oblida mai, perquè són fills i filles seus. I què demanem? Que els mèrits de Jesucrist, de la Verge Maria i de tots els sants, els siguin perdó i misericòrdia, i que Déu els tingui a la seva glòria, per tota l'eternitat.

«Déu és un Déu de vius», deia Jesús (Mt 22,32). L'amor que ens hem tingut en aquesta vida no es marceix sinó que es transforma i es fa encara més gran, etern... El qui estima, podria oblidar els seus morts? De tal manera que viure és també viure amb els morts que ens han precedit, i que no han deixat d'existir sinó que han passat a una nova existència «en el Senyor», amb una vida eterna, il·limitada, sobreabundant.

«Tots serem transformats», diu sant Pau (1Co 15,51). Certament, no en tenim evidències d'aquesta transformació. I quan anem als cementiris, tot és silenci... Però és que Déu vol la nostra fe, i per això s'amaga en el seu silenci, perquè puguem demostrar-li l'amor, amb la nostra fe. Li agrada ser trobat per aquells qui el busquen. I d'alguna manera el silenci de Déu és imitat pel silenci dels morts, que ja han sortit d'aquest món. Viuen ja la infinitud de la vida i de l'amor de Déu, i per això mateix, el seu amor a nosaltres ja no entra en els estrets límits de la nostra pobra i finita vida i coneixements

d'aquí baix. Perquè estan vius, callen. Haurem d'aprendre a trobar-los i a viure amb comunió amb ells, «per la fe», des de la fe «en la resurrecció de la carn i la vida perdurable», com diem al Credo. Estimar i pregar pels difunts, esdevé signe de fe en la nostra pròpia resurrecció.

Preguem-li a aquest Déu silenciós, i als silenciosos difunts; que el nostre amor i la nostra fidelitat a Ell, i a ells, sigui testimoniatge de la nostra fe. El gran teòleg alemany Karl Rahner (1904-1984) deia que quan arribarà el dia de la plenitud que esperem, ens veurem sorpresos de com serà tot ben distint de les nostres fantasies, i que serà així, perquè la transformació final s'adequarà, però de manera sorprenent, a l'actual estat del nostre ésser. I Rahner pregava dient: «Senyor, jo espero amb paciència i esperança. Espero com un cec a qui se li ha promès la irrupció d'una llum. Espero en la resurrecció dels morts i de la carn» (*Oraciones de vida*, 1986). La coneguda antífona del *Rèquiem*, «Doneu-los, Senyor, el repòs etern, i que la llum perpètua els il·lumini», és eco eclesial de l'amor de Jesucrist per a cada persona, ja que Ell l'ha creada i l'ha redimida amb la seva sang. Cantem aquesta antífona i assaborim-la agraïdament, en nom de tots els fidels difunts!

Que la joiosa diada de Tots Sants ens ompli d'esperança. Ells ens ajuden a entrar al cel, a viure més de cara a Déu i a «esperar contra tota esperança» (Rm 4,18). Per això aquests dies ens encomanem a tots els sants canonitzats i a tots els altres que guardem a la memòria per la seva exemplaritat. Pels seus mèrits i les seves pregàries, units als de Crist i Maria, un dia serem acollits al cel.

COMENTARI DE LA PARAULA

El sicòmor i el nou paradigma emergent

Recentment el papa Francesc ha emprat la categoria «paradigma emergent», quan parlava als assessors financers d'una de les empreses d'auditoria més grans del món actual. Ell l'ha treballat des de l'ecologia, ja que sap que això impacta en la consciència dels joves adults occidentals. A més a més, ha insistit en la importància d'incorporar-hi la nota d'«integral». Integral, en el lèxic del Papa actual, significa que tingui en compte la riquesa de tota la creació: no només allò pragmàtic o funcional, sinó també tot allò que fa referència la relació amb les persones i les comunitats humanes, i les sinergies positives que s'hi puguin crear, en l'àmbit social i caritatiu i en l'àmbit creatiu proactiu.

Les paraules del magisteri recent, doncs, m'han fet pensar en el sicòmor de Zaqueu, element de la natura, de l'ecosistema agrícola, que esdevé testimoni de la nova «ecologia espiritual» de Crist: la integració de l'ésser humà, criatura de Déu, en la vida sostenible i renovadora de Déu. Vegem com.

Lluc ens presenta Jesucrist camí de Jerusalem. De fet, es troba a Jericó, ciutat de pas per a anar cap a la Ciutat Santa, venint de l'est, de la regió de l'altra banda del Jordà. I allí apareix un jove adult de la seva època, Zaqueu,

vinculat a la recaptació local d'impostos, amb les conseqüències pròpies de l'ofici, fonamentalment d'abús dels connacionals. Vivia en un paradigma depredador, en un ecosistema humanament gens sostenible. L'odi que genera el seu *modus vivendi* és fàcilment deduïble. Heus ací una altra icona de la humanitat necessitada de la revolució salvadora de Crist Senyor.

Jesús s'immisceix en la quotidianitat tòxica de Zaqueu per generar-hi la dinàmica nova, espiritual i alhora humana de la salvació, de la seva gràcia, d'una amistat nova i renovadora. Finalment, Zaqueu, enfilat en el sicòmor, baixa i obre les portes al Senyor, i es produeix el miracle moral, alhora promesa de Jesús i profecia, anunci d'allò que vol fer el Salvador amb tots nosaltres: «Avui s'ha salvat aquesta casa, ja que aquest home també és un fill d'Abraham. És que el Fill de l'home ha vingut a buscar i a salvar allò que s'havia perdut» (Lc 19,9-10).

En el nou paradigma que emergeix i que ens toca viure, hem de considerar en quins sicòmors ens situem per tal de poder copsar el pas de Jesucrist, perquè ell revolucioni també el nostre entorn individual i col·lectiu, bo i ungint-lo de l'amor del Pare etern.

MARCOS ACEITUNO
Biblista

CONSULTORI BÍBLIC

MONTSE DE PAZ
Biblista

És cert que sant Pau diu que les dones s'han de tapar amb un vel?

Sí, ho diu a 1Co 11,2-16. Està aconsellant els cristians de Corint perquè duguin una vida decent, sense provocar escàndol, i posa exemples pràctics. Cal entendre-ho en el context del segle I i del món grecoromà i jueu, on les dones duïen normalment un vel i guardaven unes formes. També cal distingir el que és teològic del que és cultural. El fonament evangèlic no canvia; el context social, sí. Pau és un home del seu temps, i és normal que doni aquests consells a les cristianes, per salvaguardar la seva dignitat. Si Pau hagués viscut al segle XXI, hauria dit altres coses. No podem separar la frase del seu context, ni de l'obra sencera de l'apòstol. El que és fonamental en les cartes de Pau és el seguiment fidel de Crist i la dignitat inalienable de tota persona. Fins i tot és revolucionari quan afirma que no hi ha jueus ni gentils, esclaus ni lliures, homes ni dones, sinó que tots som u en Crist.

Aquesta frase és pionera en declarar la igualtat de tota persona. Les dones eren molt ben considerades en les primeres comunitats cristianes, i Pau ho demostra d'escrit i d'obra: confia en elles i els dona càrrecs de responsabilitat. El cristianisme es va estendre molt entre les dones precisament perquè era una fe que les respectava i els conferia dignitat. Dit això, no podem donar la mateixa rellevància als costums d'una època que a l'ensenyament de l'evangeli, ni considerar aquestes frases com a «dogmes de fe», ni utilitzar-les per afirmar el «masclisme» de l'Església. Les cultures mediterrànies de l'antiguitat eren totes patriarcals: Pèricles, en la seva famosa oració fúnebre, diu que les dones val més que callin i s'estiguin a casa. No feia més que repetir un tòpic del seu temps.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXXI de durant l'any

Lectura primera

Sv 11,23-12,2

*Us apiadeu de tothom perquè
vós estimeu tot allò que existeix*

Lectura del llibre de la Saviesa:

Senyor, el món tot sencer davant vostre és com un gra que tot just inclina la balança, com un esquitx de rosada que cau a terra al matí. Justament perquè ho podeu tot us apiadeu de tothom i dissimuleu els pecats dels homes perquè puguin penedir-se. És que vós estimeu tot allò que existeix i no abomineu res d'allò que heu creat, ja que no heu fet res sense estimar-ho.

Com persistiria res, si vós no ho volguéssiu? Què continuaria existint si no rebés la vostra invitació? I vós, Senyor que estimeu la vida, tot ho planyeu, sabent que tot és vostre, ja que el vostre alè immortal és present en tots. Per això repreneu una mica els qui es desencaminen i, servint-vos d'allò mateix amb què han pecat, els amonesteu i els recordeu les seves culpes, perquè s'allunyin del mal i creguin en vós, Senyor.

Salm responsorial

144

Us exaltaré, Déu meu i rei meu,
beneiré el vostre nom per sempre.
Us beneiré dia rere dia,
lloaré per sempre el vostre nom.

*R. Beneiré el vostre nom
per sempre,
Déu meu i rei meu.*

El Senyor és compassiu i benigne,
lent per al càstig, gran en l'amor.
El Senyor és bo per a tothom,
estima entranyablement tot
el que ell ha creat. *R.*

Que us enalteixin
les vostres criatures,
que us beneixin els fidels;
que proclamin la glòria
del vostre Regne
i parlin de la vostra potència. *R.*

Totes les obres del Senyor
són fidels,
les seves obres són obres d'amor.
El Senyor sosté els qui estan
a punt de caure,
els qui han ensopegat,
ell els redreça. *R.*

Lectura segona

2Te 1,11-2,2

*El nom de Jesús, el nostre Senyor,
serà glorificat en vosaltres i vosaltres
en ell*

Lectura de la segona carta de sant
Pau als cristians de Tessalònica:

Germans, sempre preguem per vosaltres, demanant que el nostre Déu us faci dignes de la vocació cristiana i amb el seu poder dugui a terme tots els bons propòsits i totes les obres que la fe us inspira. Així el nom de Jesús, el nostre Senyor, serà glorificat en vosaltres, i vosaltres en ell, per la gràcia del nostre Déu i de Jesucrist, el Senyor.

Pel que fa a l'adveniment de Jesucrist, el nostre Senyor, i a la nostra reunió amb ell, us preguem, germans, que no perdeu el seny ni us alarmeu, encara que una suposada revelació de l'Esperit o una dita o carta que passés com si fos nostra anunciessin que el dia del Senyor és imminent.

Al·leluia

Jn 3,16

*Déu estima tant el món,
que ha donat el seu Fill únic;
tots els qui creuen en ell
tenen vida eterna.*

Evangelí

Lc 19,1-10

*El Fill de l'home ha vingut a buscar
i a salvar allò que s'havia perdut*

Lectura de l'evangelí segons sant
Lluc:

En aquell temps, Jesús anà de pas a Jericó. Un home que es deia Zaqueu, cap de publicans i ric, intentava de veure qui era Jesús, però la gentada li privava la vista perquè era petit d'estatura. Llavors, per poder-lo veure, correu endavant i s'enfilà en un arbre al lloc on Jesús havia de passar. Quan Jesús arribà en aquell indret al-

çà els ulls i li digué: «Zaqueu, baixa de pressa, que avui m'he de quedar a casa teva.» Zaqueu baixà de seguida i el rebé tot content. Tothom qui ho veié criticava Jesús i comentava el fet que s'hagués quedat a casa d'un pecador. Però Zaqueu es posà dret i digué al Senyor: «Senyor, ara mateix dono als pobres la meitat dels meus béns, i a tots els qui he defraudat els restitueixo quatre vegades més.» Jesús li digué: «Avui s'ha salvat aquesta casa, ja que aquest home també és un fill d'Abraham. És que el Fill de l'home ha vingut a buscar i a salvar allò que s'havia perdut.»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIA II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 3)

Octubre

30. DIUMENGE

Diumenge XXXI de durant l'any, Verd. Lectures: Saviesa 11,23-12,2 / Salm 144 / 2 Tessalonicencs 1,11-2,2 / Lluc 19,1-10
SANTORAL: Eutròpia, mr.; Marcel, Claudi, Rupert i Victorí, mr.; Zenòbia, mr.

31. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Filèmon 2,1-4 / Salm 130 / Lluc 14,12-14
SANTORAL: Alfons Rodríguez, rel.; Lucil·la, vg. i mr.; Quintí, mr.; Volfang, b.

Novembre

1. DIMARTS

Tots Sants (S), Blanc. Lectures: Apocalipsi 7,2-4.9-14 / Salm 23 / 1 Joan 3,1-3 / Mateu 5,1-12a

2. DIMECRES

Commemoració de tots els Fidels Difunts, Morat. Lectures: Romans

14,7-9.10-12 / Salm 102 / Mateu 25,31-46

3. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Filèmon 3,3-8 / Salm 104 / Lluc 15,1-10. O bé: *Sant Martí de Porres* (ML), Blanc. Urgell i Solsona: *Sant Ermengol* (S), Blanc. Vic: *Sant Pere Almató* (ML), Vermell. SANTORAL: Malaquies, b.; Sílvia.

4. DIVENDRES

Sant Carles Borromeu (MO), Blanc. Lectures: Filèmon 3,17-4,1 / Salm 121 / Lluc 16,1-8
SANTORAL: Fèlix de Valois, prev. i cofund.; Modesta, vg.; Vidal i Agrícola, mr.

5. DISSABTE

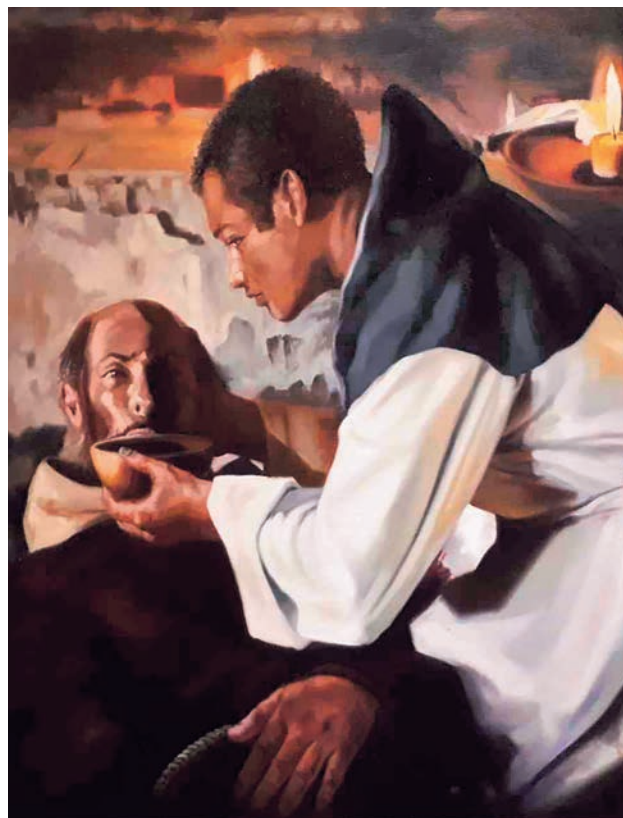
Fèria, Verd. Lectures: Filèmon 4,10-19 / Salm 111 / Lluc 16,9-15. O bé: *Santa Àngela de la Creu* (ML), Blanc. Sant Feliu de Llobregat: *beata Maria Ràfols* (ML), Blanc. SANTORAL: Bertil·la, ab.; Magne, b.

El Sant 3 NOVENBRE

Sant Martí de Porres

La colonització i explotació del continent americà es va fer en bona part a base d'esclaus negres. Les persones d'origen africà, no només les esclaves sinó també les lliures, sovint no eren admeses ni a la vida religiosa i encara menys al sacerdoci. L'aparició de l'humil sant Martí de Porres (1579 – 1639) va servir per començar a trencar aquesta injustícia i manifestar la universalitat de la fe cristiana.

Fill il·legítim d'un propietari espanyol i una esclava africana alliberada, el petit Martí va créixer en la pobresa. A la seva ciutat natal, Lima, va aprendre nocions elementals de medicina com a ajudant d'un barber-cirurgià. Més tard, en sentir la vocació religiosa, va entrar en un convent de dominics, però no amb els mateixos drets que la resta de germans, pel fet de ser negre i molt pobre. Fent les feines més humils, i sobretot tenint cura dels malalts, Martí de Porres es va guanyar l'estimació de tothom. La seva vida cristiana modèlica va fer canviar de parer els seus superiors, que finalment li van permetre professar tot i ser negre. Fets els vots, va obrir un orfenat i un hospital per als pobres i va començar a obrar miracles. Per tot plegat va morir molt estimat pel poble i amb fama de santedat. El papa Joan XXIII el va canonitzar l'any 1962.

Josep Urdeix, un treballador meticulós

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
Institut de Litúrgia
ad instar Facultatis

Aquest estiu ha deixat aquest món mossèn Josep Urdeix, diaca, i expert liturgista per ciència i experiència. Els meus records sobre la seva persona remunten als primers anys de Seminari, quan trobàvem Mn. Urdeix acompanyant sempre el cardenal Jubany, arquebisbe de Barcelona, en les celebracions litúrgiques. Ens sorprenia sempre l'actitud digna amb la qual exercia el seu ministeri, i ens impressionava veure que, el prelat en qüestió, no movia un dit, en el presbiteri, si el seu diaca no li ho indicava. Aquesta confiança que la màxima autoritat diocesana dipositava en ell, edificava no pas poc aquells seminaristes que, com el cec de Betsaida guarit per Jesús, començaven a veure i a distingir la realitat a poc a poc i no sense dificultats (cf. Mc 8,24). I, de la litúrgia episcopal, podríem passar tranquil·lament, sense sobresalts, a la presbiteral i, fins i tot, a la diaconal, que presidia ell mateix en ocasió de matrimonis, baptismes, etc.

Dic això perquè tothom compregui que, el qui escriu aquestes ratlles ha unit en la seva ment, des de les primeres imatges —molt abans de tenir l'honor de treballar amb ell i rebre el favor de la seva amistat—, la persona d'en Josep Urdeix amb la serietat, amb el treball ben fet i amb una espiritualitat madura, quant a la litúrgia refereix.

Aquesta personalitat s'ha revelat adequada per dirigir i elaborar, entre altres moltes publicacions, la col·lecció Cuadernos Phase, una col·lecció de gran qualitat pel que significa d'expressió del que ha de ser el treball en una institució com la nostra: la promoció de la vertadera pastoral litúrgica, aquella que arrela en fonts solvents, de bracet

amb el magisteri i una pregonia teologia.

Amb Urdeix al capdavant de la publicació, Cuadernos Phase ja no es limita a recollir articles de la revista homònima, com fins aleshores, sinó que s'independitza, en certa manera, i el nou director obre l'espectre de visió per anar allí on es troben els textos de major importància en vistes al que hom pretén. No és casual que, de fet, el primer número preparat i pensat per ell des del principi, el 64, porti per títol: *Líneas básicas del Movimiento Litúrgico*, incloent treballs de Romano Guardini, Pius Parsch i Pius XII.

Això marca una tendència. Urdeix, des del primer moment, ens ha ajudat a trobar-nos o a retrobar-nos amb els textos que han assenyalat l'orientació teològica i pastoral en la tasca de la renovació litúrgica del nostre temps.

Tot això, és clar, demanava un treball meticulós. Millor dit: un treballador meticulós. És així com volem definir l'Urdeix estudiós. Tots els qui l'hem conegut i trobat en el CPL en un moment o altre de la setmana, ens vam acostumar a veure'l rodejat de revistes, fotocòpies, llibres... degudament amuntegats en un desordre ben controlat per ell, revisant ratlla a ratlla, paraula a paraula, els folis que tenia davant els ulls.

Hem d'agradir, de tot cor, a l'enyorat Mn. Urdeix, el seu preciós treball que ha beneficiat molts, especialment professors i alumnes del nostre Institut litúrgic, ja que gràcies a aquesta qualificada publicació —gràcies a ell— hem pogut conèixer més de prop els grans trossos de la nostra litúrgia, estudiar-los amb més gran profunditat i estimar-los amb sàvia dilecció.

Pilar Medina, nova germana major per al romiatge del Rocío 2023

DAVID GARCÍA REQUENA
Barcelona

El diumenge 2 d'octubre, Pilar Medina va prendre possessió del càrrec de germana major per al romiatge del Rocío 2023. Des del 2019 que no es renovava el càrrec a causa de la pandèmia pel coronavirus, que ha afectat tothom.

A la santa missa, oficiada a l'església de Sant Jaume pel consiliari de la Germandat de la Mare de Déu del Rocío a Barcelona, Mn. Adilson Tolentino, va tenir lloc la cerimònia de presa de possessió. Justament abans del prec del Credo, que es va resar a l'altar amb la germana major sortint, Lucía Andújar, la presidenta, Roger León, i la nova germana major, Pilar Medina.

La presidenta de la Germandat va tenir unes paraules d'agraïment a la germana major sortint, Lucía Andújar, per tots aquests anys de servei i li va fer lliurament d'un monòlit recordatori d'aquests tres anys, fet històric a la nostra Germandat i al moviment *rociero*. En el discurs de presa de possessió, Pilar Medina va assegurar que està preparada per viure una experiència única i portar el nom de la Germandat davant de les plantes de la Blanca Paloma.

Diferents institucions van estar presents a la cerimònia, així com els representants de les diferents Germandats *rocieras* de Catalunya, i també membres del Consell de Germandats i Confraries de l'arquebisbat de Barcelona.

**Cada dia és una nova
oportunitat per aprendre**

Gestionant capacitats

www.emiser.es · 938 46 61 11 · emiser@emiser.es

Postals des d'Andalusia

Festival de les flors

No és el mes de les flors, però l'octubre ja està vinculat a Còrdova a un dels festivals d'aquest sector més destacats. Es tracta del Festival Internacional de les Flors, Flora 2022, que promou Zizai Hoteles, amb la col·laboració de l'Ajuntament cordovès. En aquesta V edició, superada la pandèmia, Flora ha convidat els artistes d'arreu del món, no només l'europeu, com va passar a la cita anterior, dibuixant així un panorama global del millor art floral contemporani.

Aquest és un més dels contrastos que vivim a Andalusia: col·locar al cor de la tardor centenars de jardins de la forma més atractiva, més artística. Algú va dir que «el problema és que en moltes ocasions ens enamorem de les flors i quan arriba la tardor no sabem ni què fer-ne». Còrdova, sí que ho sap. Obre de bat a bat les portes, «carrers, places, mirades i cors», a les flors, en les expressions artístiques més belles, perquè puguem contemplar les esplèndides simfonies de colors i d'olors. La tardor ens recorda que per florir i continuar creixent hem de saber desprendre'ns d'allò caduc, d'aquells pensaments, actituds i hàbits que no generen vida, i deixar espai perquè brolli alguna cosa nova. En la societat en què vivim, on l'aparença i l'embolcall tenen més pes que el producte, pot ser complicat desprendre'ns d'aquest «jo» exterior que presentem als altres.

Potser, per això, la capital cordovesa ofereix aquest Festival Internacional de Flors, perquè no perdem de vista els bonics paisatges elaborats per la mà de l'home, interpretant la natura i traient-ne el millor partit. Andalusia, en la seva riquesa inventiva, ens convida a contemplar a Flora 2022, una «tardor florida», de recerca i preparació per a un nou començament. Els solcs queden oberts per a la sembra.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

«La Missa» de La 2

El diumenge 10 d'octubre del 1982 es va iniciar la retransmissió de la missa en català pel circuit català de Televisió Espanyola, des dels estudis de Miramar a Barcelona. El seu primer celebrant i director va ser Joaquim Maria Roura, ajudat pel diaca Josep Urdeix. La primera entitat coral col·laboradora va ser l'Orfeó Vicentí, de Sant Vicenç dels Horts, dirigida pel qui subscriu aquest breu resum històric.

Han passat quaranta anys, amb moments de tota mena. Durant aquest període de temps, és bo de recordar les sortides a diversos indrets de Catalunya: parròquies, catedrals, monestirs...

Des del 1984, just acabats d'inaugurar els nous estudis de La 2 a Sant Cugat, s'habilitaven uns platós molt ben preparats per a les celebracions eucarístiques. Hi han col·laborat moltíssimes corals i també nombrosos celebrants: cardenals, bisbes i molts preveres, que acompanyaven els seus cors parroquials.

Desitgem llarga vida a aquest programa, que tan bona acollida té, fent-lo arribar arreu. Que per molts anys duri *La Missa* de La 2!

PELEGRÍ BERNIAL
Director de corals

Per una nova economia

Una economia que mata o una economia de vida en totes les seves diversitats. Una nova economia de vida en totes les seves dimensions és més necessària que mai. Una economia que tingui cura de la creació i no la robi, i que estigui al servei de la persona, tot protegint la feina digna per a tothom. Del 22 al 24 de setembre,

joves d'arreu del món es van trobar a Assís per primera vegada per parlar precisament d'això, d'una nova economia que no deixi ningú enrere.

ANNA MARÍA MUNTADA BATLLE

Testimoni d'una usuària de SADiM

La paraula que em ve al cor i al cap és «agraïment». Gràcies al Servei d'Atenció al Dol i la Malaltia (SADiM), de l'arquebisbat de Barcelona.

Vaig perdre la meva mare l'agost de l'any passat, a qui cuidava les 24 hores del dia durant any i mig (pel Covid millor una sola persona amb ella, i anteriorment en compartia la cura amb la meua germana). Em sentia tan malament que gairebé ni m'adonava de com n'estava, de trista, ni de la meua desorientació amb tot i amb tots.

Ara estic contenta perquè la meua mare sempre va viure a casa, ben cuidada i molt estimada. També estic contenta perquè he pogut tornar a casa de la meua mare, que ara la sento meua, i puc prendre decisions de la meua vida, des d'una major tranquil·litat i amb més capacitat de discerniment. I tinc la confiança que Déu m'acompanya.

Gràcies pel vostre acompanyament durant aquests darrers nou mesos, per la vostra orientació i afecte. Gràcies.

ROSER

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Lliurament dels premis Crítica «Serra d'Or» 2022

L'acte va comptar amb la participació del P. Manel Gasch, abat de Montserrat

MAC
Barcelona

Després de dues edicions marcadades per les restriccions sanitàries i les mesures de seguretat, el lliurament dels premis Crítica Serra d'Or 2022 ha recuperat la normalitat. L'acte, que va tenir lloc el dimecres 5 d'octubre a l'Espai Endesa de Barcelona, va comptar amb l'assistència del P. Manel Gasch, abat de Montserrat; Izaskun Arretxe, directora de la Institució de les Lletres Catalanes; Núria Mañé, directora de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, i Francesc-Marc Álvaro, cap del consell de redacció de la revista Serra d'Or.

Les obres premiades corresponen a les més destacades de les publicades l'any 2021, i sense que s'hagin presentat a concurs. Cal recordar que els premis Crítica Serra d'Or no tenen dotació econòmica i consisteixen essencialment en la proclamació del veredict i en el lliurament d'una serreta d'or, de solapa, que representa la distinció que atorga la revista Serra d'Or.

Obres guardonades

En l'apartat Literatura i Assaig, les obres premiades van ser *L'aigua que vols*, de Víctor García Tur (novel·la); *Vent a la mà*, de Carles Dachs (poesia); *La verda és porta*. *Vida i opinions de Joaquim Soler i Ferret*, de Joan Todó (assaig); *Tosquelles*. *Curar les*

institucions, de Joana Masó (estudis literaris), i *Poesia completa*, T. S. Eliot, de Josep M. Jaumà (traducció).

Pel que fa a l'àmbit de Recerca, els treballs guardonats van ser *Una cultura per al poble*. *El Congrés de Cultura Catalana i la modernització de la catalanitat (1975-1977)*, de Mària Lladonosa Latorre i Manuel Lladonosa Vall-Ilebrera (humanitats); *La nova geografia de la Catalunya post-covid*, coordinat per Jesús Burgueño (ciències), i *Segundo diccionario de los catalanes de México*, de Gemma Domènech, Salomó Marquès, José M. Murià i Angélica Peregrina (catalanística).

Dins de l'apartat d'Arts Escèniques, les obres premiades van ser *La idea d'Europa*, de George Steiner, d'Òscar Intente (muntatge teatral); *Malditas plumas*, de Sol Picó (dansa); *Gran Reserva*, de Rhum & Cia. (espectacle de pallassos), i la Col·lecció Teatre, de Lleonard Muntaner Editor (aportació més interessant).

Finalment, a la secció de Literatura Infantil i Juvenil, el premi Crítica Serra d'Or 2022 en la categoria infantil va ser concedit a *Espècies extraordinàries*, amb text de Salvador Comelles i il·lustracions de Christian

Agustí Codinach

El P. Manel Gasch amb els guanyadors de la 56ena edició dels premis Crítica «Serra d'Or».

Inaraja. El guardó juvenil (coneixements) va ser per a la Col·lecció Petit Sàpiens, d'Ara Llibres.

El P. Massot, un referent

Francesc-Marc Àlvaro va recordar el P. Josep Massot, «una pèrdua per a la cultura d'aquest país i, de manera especial, per a Publicacions de l'Abadia de Montserrat i per a tota la gent que fem la revista *Serra d'Or*». «Ell —va afegir— s'estimava molt aquests premis. Viví a aquesta jornada de manera molt intensa. Era feliç de poder repartir uns guardons que subratllen l'excel·lència, l'originalitat i la intel·ligència dels nostres creadors.»

El cap del consell de redacció de la revista va expressar que el P. Massot «ha estat i és un referent i un exemple: de feina ben feta, d'amor a la cultura, de mentalitat oberta i de catalanitat. Ell ens ha marcat un camí i nosaltres, amatents a les necessitats de la nova època i els nous reptes, volem ser-ne continuadors fidels. El seu llegat ens esperona».

Àlvaro va posar en relleu que els premis Crítica Serra d'Or són «com un termòmetre que la nostra cultura

i la nostra llengua, malgrat alguns problemes i algunes percepcions, gaudeixen de bona salut. Som un país que parla al món i del món des d'una cultura dinàmica, robusta i moderna, que beu d'una tradició rica i que sap connectar amb els canvis globals. Aquests premis ho confirmen un any més».

Passió per les lletres

En la seva intervenció, el P. Manel Gasch va felicitar els guardonats i va mostrar la seva admiració «per la vocació d'escriptors, carregada d'aquella paciència necessària per tal que la imaginació es tradueixi en paraules, i les paraules s'escriuin per poder ser compartides. Fer això, fer-ho bé i fer-ho en català és un acte de generositat».

«Els monjos de Montserrat hem mantingut la passió per les lletres des de sempre, com a lectors, com a escriptors i com a impressors i editors. La nostra estabilitat quasi mil·lenària al bell mig de Catalunya, al cor del nostre poble i de la nostra cultura, ens han fet estimar el català com la llengua pròpia de quasi tots i de la comunitat», va manifestar.

L'abat de Montserrat va tenir també paraules d'agraïment per la tasca desenvolupada pel P. Josep Massot, «l'impulsor de tota l'activitat editorial del monestir». Va explicar que «fa un any aproximadament, en ocasió del seu vuitantè aniversari, dels cinquanta anys al capdavant de Publicacions de l'Abadia de Montserrat i dels cinquanta també de la seva ordenació presbiteral, els col·laboradors de l'editorial li vau oferir una miscel·lània d'homenatge, que va llegir sencera la mateixa tarda i nit del dia que li vau lliurar».

El P. Gasch va comentar que «ens queda el record de les seves paraules aquell dia: molt humils en parlar d'ell, generoses respecte els altres, seriosament preocupades i reivindicatives quan parlava dels perills per a la cultura i la llengua catalanes». Va constatar que el llegat del P. Massot és «l'estímul més gran per a la comunitat de Montserrat a continuar en el compromís editorial mantingut durant tants anys».

El cicle d'orgue a la catedral de Barcelona arriba a la 33ena edició

La programació d'enguany recupera la plena normalitat després de la pandèmia

EDUARD BRUFAU

Amb trenta-tres anys d'història, el cicle d'orgue de la catedral de Barcelona és un dels més longeus del nostre país. No ha deixat mai de celebrar-se, ni tan sols durant la pandèmia de Covid-19. Les edicions del 2020 i 2021 no es van arribar a suspendre, encara que alguns dels concerts sí que es van haver d'anul·lar a causa de les restriccions sanitàries. L'edició que s'ha encetat aquest 19 d'octubre passat recupera finalment la normalitat postpandèmica i torna a programar tres dels concerts que aleshores es van haver de suspendre, els d'Eugenio Maria Fagiani, Valentin Lukan i Andrés Cea.

El director artístic del cicle, l'organista Juan de la Rubia, valora es-

pecialment que els concerts ja es puguin oferir sense restriccions, i pel que fa al tarannà d'aquesta 33ena edició, afirma que «enguany destaquen les procedències molt diverses dels organistes, una programació equilibrada i versàtil i un repertori variat...». El programa inclou un total de vuit concerts des d'ara fins al mes de maig, tots ells a càrrec d'intèrprets de renom internacional. De fet, l'alta qualitat de la programació és un dels punts forts del cicle, que els seus organitzadors no només volen mantenir sinó fins i tot elevar. Per a Juan de la Rubia aquest cicle també és important perquè posa en valor l'orgue de la catedral de Barcelona, «un dels més importants que tenim a Catalunya.

Es tracta d'un instrument històric, del segle XVI, renaixentista, i que amb el pas del temps ha patit petites modificacions sempre per ajudar a la celebració de la litúrgia».

Els organitzadors del cicle consideren important el conveni que des de la temporada passada s'ha establert amb el Concurs Nacional d'Orgue de Burgos, i pel qual el guanyador del certamen interpreta un dels concerts del cicle barceloní. Enguany aquest honor recau en Enrique Martín Laguna, que va compartir el guardó *ex aequo* amb l'organista català Berenguer Montserrat.

Tots els concerts són d'entrada lliure i se celebren cada tercer dimecres de mes a les 20.00 h a la mateixa nau de la catedral.

Agustí Codinach

Calendari de concerts

16 novembre: David Malet
21 desembre: Loreto Aramendi
18 gener: Mercè Sanchís
15 febrer: Catalina Vicens
15 març: Andrés Cea
19 abril: Valentin Lukan
17 maig: Enrique Martín Laguna

L'orgue de la catedral de Barcelona és un valuós instrument renaixentista.

A la natura, la cafeïna es troba, per exemple, en els grans de cafè.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

La cafeïna pot potenciar certes funcions cerebrals

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

És una troballa que han fet uns investigadors, amb David Blum, de capdavanter, examinant els efectes de la cafeïna en el cervell de ratolins. No és una notícia de gran relleu, però m'ha semblat prou interessant per comunicar-vos-la.

Com se sap, la cafeïna és la substància més consumida al món per tal d'activar o estimular la nostra vida psíquica. A la natura es troba en els grans de cafè, a les fulles de te, a les llavors de guaranà i a les nous de cola. I estimula el nostre psiquisme perquè inhibeix l'acció d'un transmissor cerebral anomenat adenosina, causant de la somnolència. Prenem cafè, i amb raó, per mantenir-nos deserts. Però no és només això el que fa la cafeïna en el nostre cos. S'ha vist ara que pot potenciar l'aprenentatge i la memòria, cosa molt important per a la nostra vida, sobretot per a quan ens fem grans. És propi de la vellesa perdre sovint la memòria i amb això se'ns diu que prenent cafè podem fer que no passi tant.

Segons explica la revista *The Journal of Clinical Investigation*, l'equip de

David Blum va afegir cafeïna a l'aigua de beure d'uns ratolins, l'equivalent a prendre un parell o tres tasses de cafè al dia, durant un temps i després van comparar el seu cervell amb el d'altres ratolins de la seva edat que no havien pres cafeïna. Hi van veure que la complexitat de les connexions neuronals de l'hipocamp en els primers era més elevada. I també van notar que aquests recordaven més el camí que calia prendre en un laberint que els van fer per anar a trobar el menjar. I encara feren més indagacions que no cal detallar.

Conclusió que tragueren de tota la investigació: la cafeïna no té només efectes estimulants per als adults, sinó que pot afavorir la plasticitat cerebral de cara als aprenentatges i a la memòria, o sigui que ajuda a endarrerir la inevitable degeneració neuronal (associada a l'edat) de la funció memorística i assimilativa.

Per als que ja tenim anys, la notícia és prou important. Haurem de continuar prenent cafè si volem que no ens faci uns desmemoriats el pas dels anys. Oi que sí?

GENT DE CASA

Jordi Bruguera i Talleda

JOAN PALLARÈS-PERSONAT
Historiador

Jordi Bruguera i Talleda és conegut entre el món de les lletres catalanes com a lingüista, traductor, filòleg i romanista, també per la seva activitat docent com a catedràtic i professor universitari a Barcelona, però el seu gran bagatge humanístic el va assolir com a religiós. Va ser monjo i va exercir com a sacerdot, i com a tal va viure, amb el nom de religiós Justí, fins a la seva secularització l'any 1986.

Nascut a Barcelona el juny del 1926, va ser un d'aquells nens a qui la guerra civil espanyola el va agafar entre els darrers anys de la infantesa i els primers de l'adolescència, una època que si ja és molt difícil personalment, més encara ho seria en aquelles circumstàncies i mancances. Amb divuit anys, sent la crida de la vocació i ingressa al monestir de Santa Maria de Montserrat. Això era l'any 1944; va professar com a monjo i va ser ordenat prevere el 1952, l'any del Congrés Eucarístic.

Montserrat li obrí les portes als estudis, i va poder cursar i llicenciar-se en Filologia romànica a la Universitat de Munic. Persona inquieta i amb grans aptituds, va ser director de les

Publicacions de l'Abadia de Montserrat —que es pot considerar l'editorial més antiga del món, amb cinc segles d'existència— entre els anys 1954 i 1961. Va ser també, entre el 1957 i el 1970, director literari de *La Bíblia de Montserrat*. Per a la seva preparació va passar llargues temporades a Andorra; va ser també, en el seu llarg període montserratí, professor de català al monestir.

Professor de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona des del 1976, durant el curs 1984-1985 exercí de professor a la Universitat Autònoma de Barcelona. D'aquella època és l'edició del seu llibre *Història del lèxic català*, editat dins de la Biblioteca Universitària d'Enciclopèdia Catalana. En secularitzar-se el 1986, va entrar a formar part precisament del Grup Enciclopèdia Catalana com a assessor lingüístic, feina que va continuar fent fins a l'any 2003, quan ja caminava cap als vuitanta anys.

La seva obra, prou extensa, amb estudis acurats sobre *Les Homilies d'Organyà* o sobre el *Llibre dels Fets* de Jaume I també destaca per l'autoria de quatre diccionaris, un d'ells etimològic, el 1996, realitzat amb Assumpta Fluvià, o un de dubtes i dificultats del català, amb Josep Torras Roderigas.

Jordi Bruguera i Talleda era una persona respectada, una veritable autoritat en matèria de català. Pertanyia a prestigioses entitats filològiques, com ara l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes o la Société de Linguistique Romane. Va morir a Barcelona l'any 2010.

EL VOCABULARI DEL LLIBRE DELS FETS DEL REI EN JAUME

JORDI BRUGUERA

BIBLIOTECA SANCHIS GUARNER

Una de les obres més destacades de Jordi Bruguera: «El vocabulari del «Llibre dels Fets» del rei en Jaume».

CARLES MESA SOTO (text) i JORDI ZALDÍVAR (dibuixos)

El meu avi és un pirata

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2022, 88 pàg.

La Marina està cansada que el Gonçal li faci la vida impossible a l'escola. Sort de les històries que li explica el seu avi, de quan era pirata. Tothom sap que té molta imaginació. Però un dia la Marina l'acompanya d'excursió i descobreix que les històries del seu avi no són tan fantosiques com semblava...

LEO BICAN (text) i PABLO BROSETA (dibuixos)

Enigma aquàtic

Baula, 2022, 192 pàg.

L'equip del Pedrot va llançat, després d'haver guanyat els primers partits. Ara, però, la sort se li pot girar en contra: el proper partit serà un duel submarí. Hauran de nedar a contracorrent si volen avançar en els Astrogames. Poques normes, moltes trampes i diversió interestel·lar garantida!

MERCEDES OLIVET (text) i JORDI SOLANO (dibuixos)

Trenta centímetres

Edebé, 2022, 220 pàg.

La mestra ha demanat a en Marc que faci un treball sobre el nanisme amb dues companyes que no li cauen gaire bé. Incapaç de negar-s'hi, en Marc haurà de trobar un nen que tingui aquest trastorn del creixement per entrevistar-lo. Aprendre moltes coses sobre la força de superació d'aquestes persones.

ROSER RIMBAU (text) i GEMMA PALACIO (dibuixos)

Els lletrafòbics i el senyor No-Nom

Cruïlla, 2022, 154 pàg.

En Pere passa el cap de setmana a casa de la Guillermina, l'escriptora que surt amb el seu pare. S'hi avorreix molt: no té joguines ni la tauleta. A més, la Guille és autora de literatura infantil i juvenil! Com que té la casa plena de llibres, vol convèncer en Pere que es distregui llegint-los...

JAUME COPONS (text) i LILIANA FORTUNY (dibuixos)

La festa de l'Areta

Combel, 2022, 72 pàg.

S'acosta la data de la festa anual de fades i enguany l'Areta n'és l'amfitriona! Quina feinada! L'aperitiu de benvinguda, els jocs, el dinar de germanor i... el número final! Com s'ho faran en Bitmax i la gent del Bosc Blau per ajudar la fada? Llibre recomanat per a infants a partir dels sis anys.

ANNA RIGAT (text) i TAVI ALGUERO (dibuixos)

Resi, supervivent

Claret, 2022, 40 pàg.

En Resi és un arbre petit i feliç al qual li agrada jugar amb els seus amics del bosc. Amb un picot establirà una relació especial. Progressivament, en Resi sent que aquella intimitat el fa sentir estrany i li deixa d'agradar. Aconsegueix demanar ajuda. Conte per prevenir els abusos sexuals i altres maltractaments infantils.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA

andreusotorra@gmail.com

A la població de Sant Llorenç des Cardassar (comarca de Llevant, illa de Mallorca), anomenat «Sant Llis» en la ficció documental sobre fets reals en què es basa l'obra *Zona inundable* de Marta Barceló (Palma, Illes, 1973), una riuada del 9 d'octubre de l'any 2018 va provocar una de les tragèdies meteorològiques més importants que es recorden a l'illa, tant amb la pèrdua d'habitatges com personals, tretze morts, a més de la completa inundació dels arxius dels Jutjats de Pau amb la conseqüència

Arxiu definitiu de la memòria en remull

que bona part de la memòria dels avantpassats del poble va quedar esborrada.

L'obra parla d'aquests fets tràgics no tant com ho faria un «30 minuts» sinó a partir de les vivències d'una sèrie de personatges que, des de la seva inicial fortalesa, acaben mostrant-se com a peces fràgils d'un planeta cada vegada més desbocat.

Així, els sis intèrprets alternen diversos papers: locutors de ràdio i televisió que donen la notícia de la riuada; diversos arxivers que es mobilitzen com a voluntaris per recuperar i restaurar els documents enfangats; una geòloga que aporta el presumpte criteri científic... Però, sobretot, allò que podria caure en un còmode i simple documental descriptiu amaga les reaccions de quatre personatges essencials: un

picapedrer amb una furgoneta que li té el cor robat; una mare que té una perruqueria oberta; el seu fill amb qui no té una bona relació; un jove amic del fill —personatge absent— que lliga bona part de la trama; i una dona de Sant Llis que viu sola i que arrossega el pes d'haver perdut una filla més de trenta anys enrere.

L'autora aprofita, doncs, una tragèdia col·lectiva com la de la riuada per aprofundir en les petites tragèdies de cadascun dels personatges i perquè, de la mateixa manera que, amb els arxius inundats, s'intenta reconstruir la memòria col·lectiva, es reconstrueix també la memòria personal dels quatre principals protagonistes.

Moment delicat per a l'actriu Pepa López, en el paper de la dona solitària que vol recuperar la memòria de la filla perduda. Escenes també destacades amb l'actriu Vanessa Segura, la mare i perruquera, i l'actor Àlvar Triay, el picapedrer de la furgoneta. Moments més epidèrmics amb la reacció del secret del fill de la perruquera, que no desvelaré, interpretat per Marc Joy. Tots, però, es revesteixen d'altres personatges secundaris configurant una auca de la riuada d'aquest «Sant Llis» de ficció però malauradament real i feridora com va ser la de Sant Llorenç des Cardassar.

©David Ruano

L'actor Marc Joy i l'actriu Pepa López en una escena de l'obra «Zona inundable» de Marta Barceló al TNC.

«ZONA INUNDABLE», de Marta Barceló.

INTÈRPRETS: Isabelle Bres, Marc Garcia Coté, Marc Joy, Pepa López, Vanessa Segura i Àlvar Triay.

DIRECCIÓ: Marta Gil Polo. Sala Petita, Teatre Nacional de Catalunya, Barcelona. Fins al 6 de novembre

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

ROSA M. BOIXAREU
Bibliista

El trencadís

CARSON MCCULLERS

*La balada del cafè trist
i altres relats*

L'Altra Editorial, 2018, 203 pàg.

Peculiar, poc convencional. Així definiria l'estil de l'autora en aquests set relats. Una bona traducció amb què hom s'oblida de l'argument. O bé, es pot dir que no n'hi ha, si s'entén com a tal el típic plantejament (nus i desenllaç). L'interès rau en els personatges, que es retraten a si mateixos. L'autora no els descriu; ells es mostren oblidats, marginats, vulgars, sense interès, a vegades patètics..., fràgils, intensament fràgils. Que ningú no senti curiositat per un principi o un final. No hi són. El relat s'acaba quan el personatge surt de l'escena i deixa el lector en un altre escenari, en un altre relat. No hi ha principi ni fi, és una continuïtat fins que deixa de ser-ho. És el gust per la lectura. No la curiositat del «què passarà».

El primer relat dona nom al llibre, és el més llarg; una novel·la curta situada en un poble on «l'ànima es podreix d'avorriments». I en aquest lloc és on l'autora descriu el rol de l'amat i l'amant: «...l'amor és una experiència compartida per dues persones, però que sigui compartida no vol dir que sigui semblant per als dos implicats.» Amb la lectura es visualitzen els matisos de l'amant (ella) i l'amat (ell). Sense sentimentalismes, amb la força de la descripció dels personatges, les situacions, l'entorn (els veïns, la col·lectivitat). És la fotografia d'un lloc fred, abandonat, trist i solitari. És la fotografia del desemparament humà amb falla final.

En els altres sis relats, amb altres personatges, situacions, entorns..., el «fracàs» (que no la derrota) es fa present. Diversitat d'emocions i sentiments que l'autora ens posa davant dels ulls a través de les narracions: assumir les pròpies mancances, reconèixer els límits, la música —molt present— acompanya els personatges, les relacions sentimentals, l'amor i el pas del temps, conviure amb un problema, etc. Es tracta d'assaborir una bona escriptura.

RAUXA

Els gira-sols (I)

Fa pocs dies membres d'un grup ecologista van llençar sopa de tomàquet damunt el famós quadre *Els gira-sols* de Van Gogh, que s'exposava a la National Gallery de Londres. Gràcies al vidre protector la pintura no va quedar malmesa. Les activistes pretenien cridar l'atenció sobre la crisi energètica i denunciar les dificultats econòmiques de molts britànics que, per culpa de la pujada del preu de l'electricitat i el gas, aquest hivern «no es podran escalfar ni una sopa de tomàquet». A les xarxes socials l'entitat ecologista justificava la seva acció amb aquesta pregunta: «Val més l'art que la vida? Més que el menjar? Més que la justícia?»

Tothom té clar que la resposta a aquesta interrogació no pot ser sinó negativa; la vida és un tresor que s'ha de preservar, un do tan extraordinari que qualsevol existència humana, sobretot la més insignificant o desvalguda, tindrà sempre més valor que l'obra d'art més bella del món. Es tracta d'un principi inamovible que per als cristians és encara més evident. Però la pregunta parteix d'una premissa falsa i conté una bona dosi de demagògia: dona per sobreentès que l'art és un luxe sobrer, una activitat humana tolerable, però sense cap utilitat i, per tant, supèrflua i prescindible; en conseqüència, en temps de crisi i de tantes necessitats com les actuals, el suport a l'art es torna insolidari perquè aniria en detriment de la urgent qüestió social. En definitiva, segons aquesta tesi, cultura i justícia social són incompatibles i, a l'hora de triar, l'única opció èticament vàlida és la segona, perquè la persona i el conjunt de la humanitat poden continuar existint sense cultura.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

FILLES DE L'ESGLÉSIA

El **dimarts 1 de novembre**, a les 12.00, el cardenal Joan Josep Omella presideix l'eucaristia en acció de gràcies pels 50 anys de la presència a Barcelona de l'Institut Filles de l'Església a la basílica de Santa Maria del Mar.

PREGÀRIA

El **dijous 3 de novembre**, a les 19.00, taller-escola de pregària al Casal Don Bosco. Més informació: tel. 616 947 158.

SAVIESA

El **divendres 4 de novembre**, a les 20.45, escola de pregària *Orar con los libros de la Sabiduría* a la parròquia de la Mare de Déu de la Medalla Miraculosa (c/ Consell de Cent, 110 - Barcelona).

MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

El **dissabte 5 de novembre**, a les 10.00, Ressons, espai per escoltar, pregar, meditar i compartir amb la Gna. Teresa Furest. Inscripcions: resso.stpere@gmail.com.

40 DIES PER LA VIDA

El **diumenge 6 de novembre**, a les 20.15, missa de final de campanya a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià de Barcelona.

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

Els **dilluns del 7 de novembre al 19 de desembre**, a les 19.00, seminari *El Jesús dels evangelis davant la interpretació psicoanalítica* amb Víctor Hernández; els mateixos dies, a les 19.30, seminari en línia *Actuacions d'èxit per a l'eliminació dels abusos sexuals dintre i fora de l'Església*, amb Sandra Racionero-Plaza; els **dimarts del 8 de novembre al 20 de desembre**, a les 19.30, seminari en línia *Les noves espiritualitats (atees i creients) i la justícia* amb Jesús Martínez. Més informació: tel. 933 172 338.

Girona

SANT ESTEVE

El **dijous 3 de novembre**, a les 19.00, conferència de Carme Grau sobre *Un recorregut pels tresors i espais desconeguts de Sant Esteve* al Casal Marià d'Olot.

SANT NARCÍS

El **divendres 4 de novembre**, a les 19.00, interpretació de la Missa de *Sant Narcís* a càrrec de l'associació Música Antiga de Girona a l'auditori de la Devesa de Girona.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

El **cap de setmana del 4 al 6 de novembre**, trobada de natura i espiritualitat *Tardor, l'enyor del dia que fuig. Respirar l'alè de la creació seguint el cicle de la natura*. Organitza: Assumpció Ros i Toni Pou. Inscripcions: tel. 973 291 699.

Tarragona

LAICS I FAMÍLIA

El **dissabte 5 de novembre**, a les 10.00, trobada de la Xarxa Laics i Família al palau arquebisbal de Tarragona.

CONCERT SOLIDARI

El **dissabte 5 de novembre**, a les 20.00, The Gospel Viu Choir ofereix el concert *Non stop Gospel 2.0* a benefici de Mans Unides i Càritas al Teatre Tarragona.

Terrassa

TOTS SANTS

El **dimarts 1 de novembre**, a les 12.00, Mons. Salvador Cristau presideix la missa a la catedral de Terrassa amb motiu de la solemnitat de Tots Sants.

Vic

CATALONIA SACRA

El **dissabte 5 de novembre**, a les 11.30, visita guiada *L'església i el retaule de Sant Miquel de Castelltallat* amb Maria Garganté Informació: reserves@cataloniasacra.cat.

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

 /catalunyacristiana

 @catcristiana

 catalunya_cristiana

 Catalunya Cristiana

Director: Òscar Martí Navarro
Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes
Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra
Lingüista: Montserrat Pibernat
Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana:
Marcos Aceituno, Rafael Allepuz,
P.J. Armengou, Pilarín Bayés,
Rosa M. Boixareu, Carme Escalles,
Juanjo Fernández, Jaume Gabarró, David García, Alfons Gea, Antonio Gil, Jaume González Padrós, Carlos Goñi, Pilar Guembe, Ignasi Miranda, Glòria Monés, Beatriz Moretó, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Montse de Paz, Leticia Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Francesc Torralba

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat
administracio@catalunyacristiana.cat
publicitat@catalunyacristiana.cat
subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giral (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:
Macià Grau

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA
Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272
SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

IGNASI MIRANDA / MAC

Des del 21 de juliol passat, l'advocat Eduard Ibáñez és l'adjunt al representant personal del copríncep episcopal d'Andorra, l'arquebisbe Joan-Enric Vives. Aquest nomenament s'interpreta com una voluntat de l'arquebisbe de preparar el relleu de Mn. Josep Maria Mauri, de 80 anys, que desenvolupa les funcions de representant personal des del 2012. Director de Justícia i Pau de Barcelona entre els anys 2002 i 2021, Eduard Ibáñez va ser entrevistat a Ràdio Estel, concretament al programa *Sense distància*, presentat i dirigit pel periodista i diaca Ignasi Miranda.

Sr. Ibáñez, com afronta aquesta nova responsabilitat?

És tot un repte personal i professional; un repte també com a laic, atès que sempre he intentat servir l'Església, i ara, des d'aquesta nova tasca, amb la voluntat i el desig de continuar fent-ho. És un servei al poble andorrà. Soc encara en fase d'immersió, de conèixer la realitat que m'envolta i, certament, aprenent molt. Per al bon acompliment de la meua activitat, residiré entre la Seu d'Urgell i Andorra.

Quin és el servei que ha de dur a terme?

Essencialment, estar al servei del representant personal del copríncep episcopal d'Andorra, que és Mn. Josep Maria Mauri. Contribuir, ajudar i assessorar amb dignitat i eficàcia per tal que l'arquebisbe Joan-Enric Vives pugui exercir plenament les seves funcions. Ell és la màxima representació institucional i simbòlica de l'Estat andorrà, conjuntament amb l'altre copríncep, el president de la República francesa. I alhora garantir la continuïtat i la permanència de la independència d'Andorra. Segons la constitució andorrana, que l'any vinent celebrarà el seu 30è aniversari, els coprínecs moderen i arbitren el funcionament de les institucions

Eduard Ibáñez, adjunt al representant personal del copríncep episcopal d'Andorra

«És un servei al poble andorrà»

del país; també se'ls permet nomenar alguns alts càrrecs dins de l'àmbit de la justícia i del Tribunal Constitucional.

La seva missió és també la de mediador.

Efectivament. Formo part d'un equip (el representant personal, la secretària general i un servidor) que representa l'arquebisbe Vives en aquells actes als quals ell no hi pot assistir personalment i també en les relacions ordinàries amb el govern, amb el consell general (el parlament) i amb la resta d'institucions polítiques i civils andorranes. Així mateix, recollim les inquietuds i les demandes de les institucions i del poble andorrà i les presentem

al copríncep episcopal. Per tant, esdevenim una important figura d'intermediació i de canal de comunicació.

És significatiu que l'arquebisbe hagi nomenat un laic per efectuar aquest servei.

Dins de l'Església, els laics anem assumint progressivament, des de les nostres diferents formacions i especialitats, responsabilitats que no són estrictament pastorals o sacramentals. En aquest sentit, l'Església va avançant a través d'una coresponsabilitat més gran per part del laicat i en la línia que el papa Francesc està impulsant de la sinodalitat. És a dir, de fer camí junts.

GRÀCIES PER

6 DE NOVEMBRE DE 2022

Celebra el Dia de l'Església Diocesana.
Junts aconseguim una parròquia viva, apassionada
per Jesucrist i lliurada als altres.

portantos.es

